

DE Gelukkige BEDRIEGERY.

Gerijmt door

JAN NOOZEMAN.

Gespeelt op d' Amsterdamze Schouburg, den 31en in Bloeimaand, 1649.

t' AMSTERDAM,

By GERRIT van GOEDESBERG, Boekverkoper op 't Water, tegen over de Nieuwe-Brug, in de Delfze Bybel. 1649.

OPDRAGT

Aan

JAN MEURES,

Reegend van de Schouburg.

MYN HEER,

Lles wat onder de Wolken leeft, ſchijnt zomwijlen, ten onluſt der Menſchen, zijn kracht te toonen; elk wet zijn ſchichten aan d'angel van een Slang. Zelfs d'alderkleinſten Mug zal ons by daag het bloet ontzuigen. Gelijk een armen Vloi by nacht den ſlaapert de ruſt beneemt, niet minder verdrietigheid verzelſchapt den geenen die't hooft zoekt op te beuren, en zich begint te ſpiegelen inde vloed van Kaſtalis. De laſterlijke Momus laat den volmaakten Apollo niet met vreeden; hoe zou een Leerling dan zijn oogen ontduiken? daarom zeid eenen recht:

Geen lagh hem meer ter harten gaat
Dan dat een ander iet misſtaat.

HEERE, dit overwogen hebbende, heb ik een open weg gevonden om u wederom te geven

deze *Gelukkige Bedriegery*, die ghy waardig gekent hebt uit de Franſche Taal op het Neederlandſche Tooneel te vertoonen; waar door ghy mijn de Laarzen van M^ons. ROTROU eerſt aan de beenen gepaſt hebt om zijn ſpoor te volgen. Vertrout my dat zo doorluchtige aanprikkelingen, als d'uwe zijn geweeſt, mijn alleen verwekt hebben om de ſtoutigheid te gebruiken dit werk ter hand te trekken. En ſchoon alle ongediert op my zijn pijlen ſcherpt, om deze eerſteling te begrijnzen, 't zal my genoeg zijn indien ik de gebreeken, die 'er in ſchuilen, mag verbergen onder de ſchaduw van u genoegen; want zo ghy, ende de andere Regenten van de Schouburg, een ſtraal van vrindſchap over deze *Gelukkige Bedriegery* laat verſchijnen, zo zal ik my niet alleen ten hoogſten voldaan houden, maar het zal my uit den ſlaap van bedeeſtheid op-wekken, om wederom iets nieuws te beginnen dat wat meerder ten voordeel der beider Gods-huizen mag gedyen. Ontfangt dan, door een toegenegen hart, deze geringe moeiten van

U E. aldergedienſtigſten

JAN NOOZEMAN.

OP DE

GELUKKIGE BEDRIEGERY.

DE Deftige Diaan *trad eer, met Fransche Laarzen,*
Heel dapper op 't Tooneel, en zong haar minne-zucht:
Nu komtze vry en vrank, en zingt haar goude vaarzen
In 't Nederlands, en deelt aan yeder een haar vrucht.

Zy toont, door NOOZEMAN, *geveinsde en looze Minne;*
Zy boeit den lossen door een ongemeene bandt;
Zy geeft haar teugel bótt, en haaltze weder binnen,
Door een Gelukkige Bedriegery *en brandt.*

Hier werd de nevel van het duister oog genomen;
De mommery word klaar, schoon zy behendig speelt;
Hier zietmen ellik tot zijn laatste wit noch komen,
Door dien den Hemel elk de zyne mede deelt.

Leef lang Diana, *want u Liefde kan niet sterven*
In het min-swanger-hert van uwen Lizimant;
Hy wil om uwent wil Orante *garen derven;*
Hy kent geen Dochter van den wyzen Orimant.

Noit wierd Dianaas *lof zoo heerelijk beschreven,*
Door een gesplitste Pen, als NOOZEMAN *nu doet,*
Die ons den Snorker *tot vermaak daar by doet leven:*
Ik wensch dat dit van hem het laatst niet wezen moet.

P. ZEERYP.

OP DE

GELUKKIGE BEDRIEGERY,

Aan JAN NOOZEMAN.

HEt Haagze - Voorhout, dat de Schouburg stelt voor oogen
Door *Noozeman*, is loos, en vals, en waar, en schijn:
Men vrijd' er heel verwerd, doch ellik krijgt de zijn';
Wat Minnaar wenst 'er niet om zoo te zijn bedroogen?

IZAK VOS.

VERTOONDERS.

DIANA, *mede genoemt* CELIREE.

DOROTHEA, *Speel-noot van Diana.*

ORANTE.

FILEMON, *Vader van Orante.*

SILVIAN.

DAMON, *Voester-Vader van Diana.*

LIZIMANT.

ARISTE.

ROSINDE.

ORIMANT, *Vader van Rosinde.*

LAQUAI *van Orimant.*

LIZANDER, *Broeder van Diana.*

WACHTMEESTER.

DE GELUKKIGE BEDRIEGERY.

EERSTE DEEL.

Diana, onder de naam van Celireo.

DE Zon, gelijk zy plag, verlaat de boorden van
Den Oceaan, en geeft de wereld minn'lijk an
Haar goetheid deel, elx oog en hart den dag begroeten;
Maar ik zal eeuwig in een nacht verteeren moeten.
Beklaag'lijk weig'ren van een Minnaar, meer ontrouw
Dan minnelijk bemint. Diana, toom u rouw,
Vervolg met wraak u hoon, trap moedig op de hielen
Dat hatelijk gemoet, voor wien u vreugden vielen:
Verkoopt hem dier genoeg u alder-laatsten dag,
Terwijl ik zonder hem niet wil noch langer mag;
Zijn onrechtvaardigheid maakt mijn besluit rechtvaardig,
Mijn wraak acht alle leet zijn trouweloosheid waardig.
Almachtig Kind! die Goôn en mensch te dwingen weet,
Smoor, of vergelt mijn brant, op dat ik na mijn leet
Ten laatsten leef vernoegt, of eeuwig blijf gewrooken;
Verleen u ooren aan mijn beden, 'k heb gebrooken
Een Vaderlijk ontzag, mijn vrintschap, vreugt, en goet,
Ghy dwingt my dat ik mijn ten dienst begeven moet
Aan de Meestres, van die, die mijn noch iets doet hoopen,
Van hem die 'k min, en mijn zijn min zoo duur doet koopen,
Die mijn zoo lange zocht, en nu niet meer begeert;
De gier'ge lust tot goudt breekt zijn belofte, en keert
Hem na een vyandin met overvloet behangen:
Orante haat zijn min. Maar ach! verwoede gangen,
Dat heel verblinde hert (door het geval) van daag
Zal ondertrouwen: ey mijn ziele! ween en klaag,
Tot dat u zuchten door de Diamante-zalen
Des Minne-koning gaan, op dat hy neder dale
En help beneffens my mijn hoon verbreken, en
Het haat'lijk trouwen dat ik niet beletten ken.
Stier in my, Minne-godt, zoo meesterlijke vonden,

Dat

Dat al de toeleg van mijn wreede word geſchonden.
Maar zacht, daar's Dorothe, die van gelijken ſmert
Gedreven, voed een brant van Ætna in 'er hert;
Zy zoekt gelijk als ik haar lief ſte vriend en hater,
Ik ſpreek haar aan om hulp, tot ſtraf van mijn verlater.

Dorothea met een mandeken vol Bloemen.

DOR. Daar zie 'k haar die mijn wacht.
CELIR. Mijn waarde Speel-genoot,
Hoe is mijn ziel beroert, vol zorgen tot der doot.
DOR. Hoe dat?
CELIR. Mits ik u komſt tot zes-maal toe verwachte.
DOR. Helaas Diana!
CELIR. Zacht, wilt u die woorden wachten,
En noemt mijn zo niet meer, ghy weet mijn Dorothe
Dat ghy moet denken op de naam van Celiree;
Of zoekt u loſſe tong mijn hier bekent te maken?
DOR. Verſchoon d'onwetenheid.
CELIR. Hoe gaat het t'Huis?
DOR. De zaken
Staan zo onordentlijk dat ik het naulijx kan
Uitbeelden; Thirzis is vol wanhoop; Daphnis, van
U af zijn, ſchijnt een lijk; Alidor ſmelt in tranen;
Menalkus loopt voor dol, door velden, boſſchen, lanen;
Het miſſen van den dag geeft zo veel donkers niet
Als onze buurt ontfangt nu 't u gezicht niet ziet.
Een ieder zoekt naar u zijns weegs, maar al verlooren;
Den een zoekt door den Haag, een ander heeft geſwooren
De Werelt door te zien, om of hy u niet vint;
d'Een vraagt Apollo raad, een ander is gezint
Door ſwarte konſten u verhoole plaats te toonen.
U naam ſpeelt op elx tong, men ziet geen hut bewoonen;
Zy laten 't Vee in de gena der Wolven, ach!
Die roovers rooven 't al, daar is nu geen ontzag,
U eenige verlies kan zo een oorzaak leggen,
U Vader boven al. . . .
CELIR. Haaſt u dat woord te zeggen.
DOR. Zucht zonder maten, mits hy geen verlichting vint
Na zo veel zoeken, ſchijnt door wanhoop als ontzint,
En is van meening zelfs hier in den Haag te komen,
Om zien of niemant iets van u en heeft vernomen.
CELIR. Hy zoekt dan vry wat lang.
DOR. Ik vreeze, Celiree,
Hy heeft al tijding van u ſtille leeger-ſtee.

CELIR. Wie

CELIR. VVie kan mijn ſchuil-plaats meer,als ghy, hem kuntbaar maken?
DOR. Het kan geſchien.
CELIR. Hoe dat?
DOR. Ghy weet het minn'lijk haken
(Als ik u eertijds zei) van Silvian, wiens hert
Om u verlies nu ſmoort in duldelooze ſmert.
CELIR. En voort.
DOR. Die wreede ziel, om wien mijn zinnen doolen,
Heeft het gezicht van hem twee dagen my ontſtoolen:
Hy hoopt op tijding in het Huis van Lizimant,
VVant hy alreede weet u onderlinge brant,
En heeft hem daar in dienſt voor zijn Koetcier begeven
Om u te zoeken: dien verwoeſter van mijn leven
Ontmoeten mijn terſtond, en dwong mijn tot geſchrei,
Ach! den verrader was bedekt met het lievrei
Van een Meinedigen; en zo hy mijn ondekten,
't Was om dat het tot hulp van hem en Damon ſtrekten.
CELIR. Ga, hoor of hy van mijn vernomen heeft, gebiet
Hem uit mijn naam u Min, ik weet dat hy het niet
Zal durven laten.
DOR. Neen, ghy zijt al zijn verlangen,
En ik blijf hoopeloos in Minne-boei gevangen.
CELIR. Ik ſweer u zijne plicht aan uwe kuize luſt,
Zo dezen dag niet is het eindt mijns levens; ruſt
U zieltje. Maar ik bid, wilt uit den Haag niet trekken
Voor 't endt van dezen dag, ghy moet mijn hulp verſtrekken,
Ik wil Orante nu bedriegen, en ontſlaan
Van dat meinedig hart, dat mijn zo heeft miſdaan.

Orante uit haar Huis komende.

ORANT. Celiree.
CELIR. ô Verdriet! nu ſtaat op u mijn hoope:
Ei! ga, neem dit juweel, en wilt het ſtrax verkoopen,
Verzie u door dat geldt met kleed'ren van een Man,
Doet voor mijn doch zo veel, 'k zal, in die ſchijn, mijn dan
Aanbieden in den dienſt van Lizimant, en onder
Die mommery zal ik beletten in 't byzonder
Hun beider liefde, dit 's de toevlucht in mijn leet.
DOR. 'k Zal 't doen, zo haaſt als ik 't gebloemt verkocht heb.
CELIR. Weet ghy ons vertrek-plaats wel?
DOR. Ja, 'k zal u daar verbeiden.
ORANT. Celiree.
CELIR. VVel, Me-Vrouw: vertrek, en wees beſcheiden. *Dorothe bin.*
ORANT. Heb ik dan nu genoeg geroepen? welken zaak
Drijft u zo van mijn af? of is 't om u vermaak?

Ghy hoort om mijn gewaat, om ſtrikken, paarlen, ſnoeren,
En wat 'er toe behoort, te denken. Wat vervoeren
U zinnen dat ghy zoo u nieuwen dienſt vergeet ?
CELIR. Me-Vrouw, u toizel en blanketzel was al reet,
Zoo ſtrak hier geen Boerin my in mijn werk quam ſtooren
Met deze Brieven, die zy zeid' aan u te hooren :
Ik hadze naulix, of zy ſtreek uit mijn gezicht.

Orante opent en leeſt de Brief
van Diana, aan Orante.

DE ongenuchte van een ontrouwen Minnaar te verliezen, en brengt deze letteren niet in uwe handen om u te waarſchouwen ; het voornemen dat ik heb my aan hem te wreken, behoort u ſtof te geven u van hem te ontſlaan. 't Verlies van een verrader is gelukkig. Ik zie, met lytzame oogen, zijn ongetrouwigheidt. Ik weet wel toe te geven als 't de noot vereiſt. 't Is waar, ik ben maar een ſlechte Herderin ; maar doen hy myn minde was hy Lizimant. Hy is niet verandert dan alleenlik in de Min. Hy is noch dien hy was, en ik altydt Diana. Door-leeſt eens deze letteren, die ik van zijn hand heb ; en wilt u niet bedroeven als het te laat zal zijn. Ik heb de middel om u dien verrader te benemen : mijn toeleg is om zyn voornemen om te ſtooten, en om hem ongelukkig te zien, wens ik mijn ongelukkig te zyn.

DIANA.

ORANT. Wat zie ik ! Lizimant, verandert ghy zo licht.

Zy leeſt voorts de Brieven van
Lizimant, aan Diana.

GHy kunt, niet zonder my, te verongelijken, u beklagen van den Hemel, en van 't nootlot. Noemt hare ſtraf heden niet moeilik. U aanminnigheden zijn een ſchat veel waardiger als 't gout. Ik verzoek Diana, en niet haar geringe ſtaat.

LIZIMANT.

Andren Brief.

Ik dring mijn zorg tot volvoering van myn belofte. Ik zoek te bewegen het hert van een onmenſchelyke ouden. 'k Zal 't u morgen alles vertellen. Bereit voor mijn Minne nieuwe lieffetyke onthalingen.

LIZIMANT.

ORANT. Vervloekte. Celiree, ga zie die Vrouw te vinden
Die deze Brieven gaf.
CELIR. Ik zal mijn onder-winden
Een noodelooze laſt. *Celiree Binnen.*

ORANT.

ORANT. Doet alles wat ghy kunt.
ô Goon! heeft u besluit aan Lizimant misgunt
Volkomen vreucht? dat ghy zijn weif'len mijn ontleden.
Ariste, zoete hoop van mijn genegentheden,
Ik was gedwongen u te laten, in die staat
Van af-keer, bracht mijn ach! mijn Vader die u haat,
Maar ghy alleen behaagt mijn ziel, mijn hert en oogen;
En Lizimant heeft noit uit mijn gemoet gezoogen
Een trek van Minne-zucht, want een geheim-geval
Heeft mijn bewogen, dat ik hem noit Minnen zal.
Hoe smookt u Autaar op, ô goedertiere geesten!
Die 't sterffelijk beheert, mijn ramp was op zijn meesten,
Ghy slaakt mijn boeiens, en in 't midden van mijn druk
VVijst ghy een goede ree door 't gunstig ongeluk.
Ariste zal nu vry van tegen-vryer minnen,
En plukken af de vrucht van sijnen arbeyd, binnen
De palen van zijn wensch; mijn Vader zoo gehoont
Zijn Dochter ziende, door dat valsche hart, bewoont
Van hels vergif, sal aan mijn oogmerk billik voegen
Ariste, die alleen mijn zieltje kan vernoegen.
Daar komt mijn Vader aan.

Filemon uyt.

FILEM. VVel Dochter, wacht ghy hier
U minne-zorger, 't end van u genegen vyer,
Die u is toegeschikt tot heelder van uw smarten,
Die voor uw wensch bereid 't vernoegen uwer harte,
Die uw begeerten haast zal stillen? 'k Weet u spijt
Dat ghy zijn by-zijn mist, en dus alleenig zijt:
Maar gist'ren zeid' hy mijn (daarom verschoond hem heden)
Dat hy hier by een vrind ten eten was gebeden;
Doch aan den avond zal hy koomen, en ik ga
Tot zijnent, maar bereid zijn min het zoete ja,
Dat onweêrroep'lik woord dat u zal t'zamen binden,
Dat uwe ziele leid daar zy den vreede vinden.
ORANT. Doet mijn eer melden strax het vonnis van mijn dood,
Doet vry mijn grafsteê op, ik heb geen vreezens nood;
Maar dat hy deel van mijn sou in mijn bed ontfangen
Of 't Ja-woordt, dat mijn mond zou blusschen zijn verlangen:
'k Zou u te veel misdoen die oneer toe te staan,
Ghy zoud mijn schelden van zoo blood'lik aan te gaan
In liefd': dees brieven zijn my zoo terstond gegeven,
Ghy zult zijn lichten aart zien van zijn hand geschreven:
Een zoo geringen Maacht noemd hy zijn Lief en Vrouw.
Ghy mind mijn al te veel dat ik hem minnen zou.

Orante geeft Filemon de Brieven, dien hy leest.

FILEM. ô Goon! wat weifel-lot verhindert alle dingen?
Wat ziet men distels om de schoone Roozen dringen!
't Vernoegste hart kan met geen rechte zekerheid
Oit roemen dat zijn luk in hem besslooten leit.
Al deez' verbintenis, zo hoog met moeilikheden
Bekomen, drait by na dus onverwacht beneden,
En 't is de laatste dag dat ik besluiten moet
Dien vast te houden, of te stooten met de voet.
ORANT. Ghy kunt zijn aart aan zijn oneven nootlot speuren:
Want dees verachting kan het gants besluit verscheuren,
Ei! twijfelt ghy noch aan mijn welvaart of verdriet?
Bescherm my, dat u Kind die smaatheid noit geschiet;
Dat zy zo schandelijk vereend met een verrader.
Gedoog mijn heeten moet, die als vervoert is, Vader,
De glory van mijn eer spreekt tegen uwe wil,
Doch mijn oploopentheid hiel zich gerust en stil:
Zo ghy mijn had gemaakt een blooder hart, maar 't eeren
Van ons doorluchtig Huis, dat zal ik steets vermeeren.
In dat deel swijm ik heel u Dochter, 't waar mijn leet
Zo mijn genegentheid die eer en staat misdeet.
FILEM. Heeft hy zo valsch begeert zijn dulle zinlijkheden!
Laat ons dan zien of hy 't zal toestaan, zonder reden
Te schelden is een zond. Laat ghy op mijn die last
Van deze zaak, op datse u met geen leet verrast:
Ik kom hier daatlijk weer.
ORANT. Door 't veinzen zal dien snooden
Al het gevoelen van mijn Vader weder dooden. *Orante binnen.*
FILEM. Wat vreemder zorg bevegt mijn ziel en zinnen? ach!
Hoe zal ik toe, in dees zo onverwachten slag?
De Goon in het begin begunstigden ons mede,
En nu by na op 't eind van ons voornemen, treden
Zy onzen hoop ten gront, en d'uitkomst is verdriet:
De moeiten van een jaar raakt in een dag te niet.

Hy klopt aan de Poort van Lizimant.
Silvian als een Koetcier uit.

SILV. VVat g'lieft mijn Heer?
FILEM. Ik moet uw Meester daatlijk spreeken.
SILV. Mijn Heer is uit gegaan.
FILEM. Mijn Zoon, waar is hy?
SILV. Breeken
De Goden uit de lucht, dat ik u Zoon nu ben?
FILEM. Voort, beid doch langer niet.

SILV. Zoo haastig Vader?
FILEM. En
Houd mijn niet langer op!
SILV. 'k Loof hy in 't Bad zal wezen.
FILEM. Ik bid u leit mijn daar: ik zie wel waar ik dezen
Me dwingen moet, met gelt en zoete vleiery.
SILV. Ik vrees voor-zeker dat men mijn zal roepen, ey!
Een beetje wachten doet wel lieven, repje treden,
De weg is vry wat vert.
FILEM. Ik troost mijn daar wel mede. *Binnen.*

TWEEDE DEEL.

Damon.

GHy die mijn hebt verkort de troost mijns oude jaren,
Wanneer zult ghy die angst doen uit mijn boezem varen?
Ghy neemt Diana, en het leven laat ghy mijn.
Medoogelooze Goon! most deze plaag dan zijn
Om dat mijn voorspoet u ten laatsten dus mishaagde?
Ik droeg u straffe licht, al waar 't dat ghy mijn plaagden,
Dat al mijn Akkers onder vloeiden, dat de vrucht
En Wijngaart lach verrot, en een benaude lucht
Mijn Vee vol gal en ziekt' besmetten, dat de Boomen
En Weiden waren dor, maar dat ghy hebt benomen
Mijn vriendelijkste star, die boven andre blonk,
Diana, 't wonder-beelt, die Goddelijke pronk,
Die straffing overtreft te verre mijn misdaden.
De schoone Zon licht nu de zeste maal de paden,
Zint ik 'er heb gezocht in al de buurt, en kom
Nu in den Haag, maar ach! de schijnbaarheid blijft stom,
En wijst noch pat, noch weg, om haar weerom te vinden;
Doch eerder zal de doot dit halve lijk verslinden
Eer ik het zoeken laat. Ik ga na Lizimant,
Die eertijds haar beviel, en wiens ontsteken brand
Haar noemden zijn Meestres, en eeuwig waard te Minnen;
Ik ga daar heen. Maar hoe, ik zou mijn wel verzinnen
In de gelijkheid van des Voorhouds-gevels, ach!
Ik ken zijn Huis niet meer, schoon ik het dikmaal zag.

Silvian verbaast uit.

SILV. Hoe maak ik het nu best? wat sal ik gnorren hooren
Zo ik geroepen ben? Non fors, ik leen mijn ooren:
Die ouden zaggelaar die telden in het gaan

De steenen op de straat, en heeft niet op gedaan.
Mijn meester die ging uit, in 't op-gaan van het dagen,
Om 't off'ren, aan zijn Lief, zijn trouw en wel-behagen.

DAM. Waar woond hier Lizimant?

ZILV. Wel Damon heb ik u?

DAM. Wat weet ghy van mijn naam? Van waar kend ghy mijn nu?
O Gôôn! 't is Zilvian. Mijn vriend: wat dolligheden
Ontroeren uw gemoed dat ghy u dus gaat kleeden?

ZILV. Weet ghy niet dat de Min het al verand'ren ken?
De Menner van de Zon maakt hy een Herder, en
Verwonder u dan niet, dat die macht mijn koomt stellen
Van Herder in de staat eens Menners: 'k zou mijn quellen,
En zelver lachen uit, zoo die verandering
Niet verder, als alleen in deze kleeding ging:
Maar die vermogen geeft, die alles kan beheeren,
Die kon mijn hart en ziel, al anders, noch verkeeren:
'k En ben, ô Damon! niet dien Herder meer die 'k was,
Toen ik een anders quaat gelijk van buiten las;
Ik wist doen van geen min, mijn Vee was mijn vryagie,
Ik bracht mijn dagen door in lomm'ren, in bosschagie,
Aan d'oever van de Maas daar vlechten ik, van blaên
En biezen, kranzen, en mijn pijpjen drong zoo aan
Tot danszen, dat Licet, Lukrien en Celimene,
Ook Amarilli, mijn nooit lieten lang alleene:
Mijn leven is zint wel verandert, 'k hoop ook niet
VVeêr te vernieuwen al die beuzelingen: ziet,
Het is een andren God als Pan, die alle dagen
Des Herders bede krijgt, en zorg wil voor hun dragen.
Zo mogende bestier, zulk een betoovering
Betoovert mijn gemoet, dit acht ghy niet een ding,
En lacht noch echter uit mijn slechtigheid, maar ouden
Gelijk als ghy, ik weet dat die 'er niet af houden:
De waarom is, om dat zy niet meer kunnen doen.
Maar lacht zo 't u belieft, vaar wel ik moet mijn spoen.

DAM. Segt mijn de wooning van de man dien ik u vraage.

SILV. Van wien?

DAM. Van Lizimant.

SILV. Dit komt heel wel te slagen,
Hy is mijn Meester, dit livrei wijst het u aan.

DAM. Maar welke schoonheid houd u hart zo swaar gevaan?
VViens oogen zijn zoo sterk?

ZILV. De eer uws huis, die schoone,
Door wiens gezicht de Min, ter sluip, zijn kracht kan toonen,
Diana is het, ach! 't cieraat van onze buurt:
Maar ghy en antwoord niet, hoe! is u tong verhuurt?
Zo ga ik dan; zy is 't, zo 't u behaagt, die 'k Minne. *Silv. klopt, en bin.*

DAM. Om haar te ſchaken? want ghy vreeſd 'er wreev'le zinnen.
U arm heeft Lizimant gewis u hulp verleent;
Toen de gelegentheit zich heeft daar by vereent:
Geholpen door u dienſt, heeft hy zijn wens vol-trokken.
ô Goon! zo immermeer u donder iets deê bokken,
Zo hy gemaakt is om te ſtraffen de miſdaat;
Zo opent doch u oor aan deze droeve ſtaat
Van dit ellendig hert: begunſtigt mijn ellenden,
Wilt op die beeſtigheid een dolle gramſchap zenden.
Verleen u wreekb're hand aan d'oneer van Diaan:
Vermoort haar Vader, of wilt op die miſdaat ſlaan.
Ghy hebt die kracht, ô Goon! en dezen ſchelmzen roover
Leeft boven onze eer, ei! heerſt ghy daar noch over?
De Goden laten mijn zo treurig als ik ben.
Maar zacht, het Werelts recht daar ſtaat hy onder, en
Het Hof ſtraft zulken hoon, hun goedertiere armen
Staan open, om de ſtaat der droeven te ontfarmen.
Onlukkig' ouden Man, aanroept die heilgen wet,
Dat ghy Diaan verkrijgt, en hem op ſtraffen zet. Binnen.

Lizimant.

De Zon ſchijnt op zijn heetſt, zijn lachend oog, en ſtraalen
Zijn nu al reede ver van 't ooſten. 't Lang onthalen
Dat mijn Kleander deê, was gants niet na mijn zin.
Het zal mijn leelijk afgeſchildert hebben, in
De oogen van Me-Vrouw, 'k zal haar te laat begroeten,
Die ſchoone Morgen-ſtar behoord' ik eer t'ontmoeten.
Maar wat bedwingt mijn dat mijn zinnen tegen 't lot,
Dat mijn beſchooren is, dus aarzelt? daar ik tot
d'Aan-minnigheid van die Min-ſwangre word gedreven.
Ik zie haar, 'k roem 'er deugt, 'k ſchijn in heur min te leven,
Ik ſpreek veel vryer, maar veel kouder van de min
Als mijn Orante, 'k wen'ch nochtans dat zoet gewin,
Als of mijn koelheid zocht haar hitte op te wekken,
En die verbinding komt mijn zonder meening trekken
In hare wetten, door mijn Vaders raat. Die Godt,
Die alle herten boeit en dwingt na zijn gebodt,
Die weet mijn oog-merk, zint ik minn'lijk was geſchooten,
Maar dikmaal werd een Echt wel zonder hem beſlooten;
De gierigheid gelijkt by na onſterf'likheid,
De wel-daat en de deugt, die werd nu uit-geleit,
Men boeit nu niet dan aan de Goude-keetens, heden
Maakt zy het leelijk ſchoon, en booſheid aan-gebeden;
De gierigheid van een verblinden Vader, weeft
Mijn levens Dool-Hof, voor het goet dat hy mijn geeft.

Schoon'-

Schoon'-oorzaak van mijn brand, omhelzing van mijn lijden,
U macht bezit mijn ziel; maar 'k moet Diana mijden,
Nochtans heeft zy mijn hert, Orant alleen de mond:
Dus is mijn wensch bepaalt, en dat u wederstond
VVas uwe staat, die al u waardigheid deed' duiken;
En ach! mijn lot most meê haar straf op mijn gebruiken.
Ik ga dan om een staag', en nimmer-zatte doot.
Maar hoe mijn yd'le moet! u zaak komt zelf, en noot
U tot de waardigheid des Huw'lijx, 't voor-genomen
Dat moet 'er zo meê voort, 't is nu te veer gekomen,
Mijn oude vlam moet voor een nieuwe wijken, 'k ga,
En zoek een vrind'lijk oog, beneffens dien het ja.

Orante aan haar Deur.

In 't ent . . .
ORANT. Wat wilt ghy mijn? vervloekte, trouwelooze,
Vaar-wel, ik ben Orant', gaat u Diaan lief-koozen.

Zy sluit haar Deur.

LIZIM. Is dit het zoet onthaal? Goon wat verandering!
Ik was zo niet verwacht die smaat dien ik ontfing.
Maar stil, Ariste heeft dit loozelijk besteken,
Die trek heeft hy gespeelt, om zo haar Min te breken,
Hy heeft haar wis ontdekt die oude vryigheid,
Die mijn Diana heeft met Lizimant geleid.
Ik moet behendig dit verborgen stuk ontdekken;
Doch niet van meening om haar liefde na te trekken:
Orante is een zaak, die 'k zonder eenig leet
Mijn tegen-vryer gun, en haare Min vergeet.

Orante weer uit.

ORANT. Gaat heen, ziet mijn niet meer, en of u liefd' u porden,
Zijt zeker dat dees Deur niet zal geopent worden
Voor zulk een volk als ghy. Ga, triumfeert nu vry
Van zulke harten, die door plompheid branden, ghy
Zult duizent schoonheên noch doen in u liefde groeien,
Daar ghy een wonder schijnt om harten vast te boeien.
Geef nu die schoone in u hart en ziel haar stee,
Die niet meer waardigs heeft als u en 't stomme vee.
LIZIM. Ei! hoor mijn.
ORANT. Spreek niet meer, ghy kunt u niet verschoonen,
U schriften dooden u, als zy u aart betoonen,
Die zo stantvastig is, dat ghy gewillig drait
Daar u de losse wint van u begeerten wait.

Bezat

Besat Diana noit u minnende gedachten?
Versaak haar niet daar u genegen ziel na trachten.
LIZIM. 'T is waar ik minde wel die jonge Herderin,
Maar sonder meening, 't was een ongegronde min,
Een vliegende begeert, die mijn niet meer bepaelden,
Als daar een oogenblick mijn lust vernoeging haelden.
ORAN. U schande doen voor u een treffelijk onschult,
V misdaet wakkert als d'onkuysen klappert brult;
Geef, geef Diana vry u dubbel hert en sinnen,
Dat nimmer deel en sal genieten aan mijn minne:
Hoe dat bevangen hert van u onkuysen brand,
Dat niet als van een lust oneerlijk wert vermand,
Onmogelijk om goet, of deugden uyt te voeren,
Wilt gy, ô schantvlek, daar mijn boesem me beroeren?
Acht gy dat waart te zijn een minnelijken vreugt?
Neen, 'k put geen vruchten uyt de bron van ongeneugt.
LIZIM. Door al u reden geef ik mijn geheel gevangen,
Maak niet zoo veel gerucht, kom geef men mijn verlangen,
Een oorlof, onverwacht, maar weinig van gewicht,
Want die verwoesting van u liefde acht ik licht.
Den tijt heelt alle ding, wy moeten in't verdrukken
Ons troosten, als wy zien veel slimmer ongelukken.

Filemon geeft hem de Brieven, soo hy meent te gaen.

FIL. Ik kom u hier niet doen een moeyelijken klacht.
Ik breng u hier mijn Heer een oorsaek die de kracht
Heeft om mijn vrees te voen, want dees waerschouwers klagen
U aan, bedenk hoe ik mijn hier in hoor te dragen,
Welk acht ghy 't minste quaat zoo 'k u Orante geef,
(Voor mijn geslacht) of dat ik daer weer tegen streef?
Een goet dat ander hoort en kan ons niet behooren.
Mijn kint vereenight niet om 't eenigen te stooren.
Gy weet wel by u zelfs onnoodigh moeiten leit
Een grontsteen van een wens tot verder ydelheit:
Het onluck raakt mijn, maar mijn jaren die gebieden
Te dulden 't eene quaat, om grooter quaat te vlieden.

Filemon, en Orante binnen.

LIZIM. D'ontsinigen geeft mijn een straf dien ik begeer,
Haar min wort mijn ontzeyt voor eewighlijk; en meer
Zy meent haar bitse tong heeft mijn nu zoo geslaghen,
Dat ik onmachtigh ben om dit verlies te dragen:
Neen, neen daar is noch raat in mijn gewensten quaal,
Men hoeft voor mijn geen strop, noch water, vuur of staal
Te bergen, 'k ben bequaam om noch getroost te werden,
Mijn sterkken moet kan dees op loopentheit wel harden:

Doch sterf ik hier nu af, soo is 't van vrolijkheyt
Om dat den Hemel dus mijn vryigheyt bereyt.
Dit is Dianaes hant, wat schrijft sy? 't is rechtvaerdich,
Die weder waerdicheyt ben ik wel dubbelt waerdich,
En dese brieven schreef mijn minne-drift, ik ken
Dat ik Diana eer en trouwheyt schuldich ben:
Ghy doet mijn groote dienst (Orante) mijn te toonen
U rechte wraek, ik zal 't u willich ook verschoonen,
Te meer dewijl u haet mijn zoo behaechlijck is.
Diana ciersel van de werelt! dien ik mis,
En missen moet, schoon ik met meer als duysent strijden
(Iae sonder lichting) zal een staege quelling lijden;
Mijn wil is machteloos: den ouden gierigaert
Dwingt mijn gehoorzaemheyt, en lijt mijn niet gepaert
Te zijn met u, die eerst de liefde in mijn stichten,
Een andre star zal in mijn huwelijk moeten lichten;
Mijn staet gebiet mijn nae gelijck een staet te zien:
Diaen verschoon mijn dan dewijl het moet geschien.
Maer 'k weet een middel om Orante te vergelden
Die soete wraeck daer zy mijn datelijck onder stelden:
Zy heeft mijn vaek getoont wat inghebooren haet
In haere boesem door Rosindaes schoonheyt staet;
Zy spaert geen moeiten om haer altoos te versoejen.
Die minne-bloem doet mijn in nieuwe liefden bloejen:
Dit zal Orante dan een prikkel zijn in't hert,
Nu haer gewenste wraeck soo haest gewroken wert.
Ik gae dan soo terstont die jonge schoonheyt spreecken;
Haer vrinden gunst is mijn al over langh gebleecken,
Zy sijn genegen om dat huwlijk toe te staen,
Rosinde soete wens neemt gy mijn liefde aen.
Daer komt Orantes maegt.

Celiere uyt.

CEL. Wel aen niet lang te draelen,
Nu schort'er dat ik strakx gae manne kleeders haelen.
'K verlaet Orante op dat die behendicheyt,
My in die snooden dienst van mijn verraeder leyt
Daer is d'ondankb'ren selfs die 'k volch, en nu moet vlieden.
LISIM. Woont ghy by Filemon?
CEL. Iae, wilt ghy iets gebieden?
LISIM. Gy weet mijn naem wel?
CEL. Ach te wel voor mijne rust.
LISIM. Belast dan u Mestres dat zy haer vlamme blust:
Ik veynsden mijn maer tot haer min te zijn gheneghen.
Maer zecht, Rosinde kan mijn liefde meer bewegen,

Zy woont in deese ziel en aen dat min'lijck beelt
Sal ik van daech mijn trou verbinden. Gae beveelt
Een ander uyt mijn naem u vrou. En will'er groeten.

Lisymant binnen.

CEL. 'k Sal 't doen. Van al de ramp die mijn oyt quam ontmoeten
Is dit de slimsten slach, 'k ben al mijn hoop nu quijt.
Mijn wel-besteeken list die dient hem nu ter tijt,
Ik maeck mijn lichte smart tot doodelijke wonden.
Wat zal ik doen? Helaes! hier wort geen troost gevonden
Want mijn verachting wert verdubbelt, hy ontfangt
Door al mijn sorch, een zaeck daer sijn vermaeck aen hangt
Diana ach! wat raet? niet beeters om u smarten
Te stillen, bant zijn liefd' voor eeuwich uyt u herte,
Door een Doorluchtigen vergeetelheyt, en maekt
Nu van de noot een deucht, eer't u noch verder raekt,
Laet dien verraeder vry u weer-party genieten.
Helaes! hoe licht besluyt myn onluk, mijn verdrieten
Te troosten, daer mijn macht is moedeloos, en mat:
Ik ken hem nimmermeer vergeten, sonder dat
Ik eerst mijn zelfs vergeet, hy is al mijn begeeren
Zijn min doet min in een verborgen vuur verteeren,
Hy leve langh in rust: 'k en wens geen tegenspoet
Aen d'oorsaeck die mijn quel alleen geneesen moet.

DERDE DEEL

Ariste.

IN't ent (wanhoopend van mijn ongunst t'overwinnen)
Moet ik vertrekken; maer Cupido laet u minne
Mijn niet meer moeten, doof een zoo verachten vlam,
Geef my mijn vryheyt weer ter plaets daer ghy die nam:
Ik sou verblint zijn in stantvastigheyt te zmooren,
Dat ik zou hoopen op een oorsaeck gants verlooren.
Orante veylt haer trou een and'ren vrint: met reen
Beneemt gy mijn heur hert zoo neemt mijn min met een.
Gedachten die mijn parst tot ongerustigheden
U quel is ydel, u ondanck'relacht 'er mee.
Schoon oogh-merck van mijn wens, vrou venus laet mijn toe
Dat ik voor haer verschijn en nochtans niet misdoe,
Laet ik 't onslach maer voor een kleynen tijt ontfangen
Om haer te spreken blus mijn yverich verlangen.
'K ben willich om dees plaets te laeten, waer gy dan
Mijn treden leyden zult hoor mijn begeeren an,
Maer schildert haer soo wreet, ondankbaer loogenachtich
Iae maeckt mijn daegelijckx die vuylen hoon gedachtich,
Vertoont my hoe zy mijn bedrogen heeft, en ach!
Gy zult mijn waerdich zijn als ik haer haeten mach,

Ghy zult mijn Raets-vrou zijn, ik zal van haer steets roemen
Dat zy misdadich is, niet waardiger te noemen
Als reedeloos verblint in d'ongebonden wil,
En vint gy 't weer geraan ik swijgh'er gans af stil.
Daar komt zy selfs, de min, en die jalourse zinnen,
Die dus mijn geest beheerst, toont dat ik haer noch minne.

Orante uyt.

ORAN. 'k Heb lang na u gewenst.
ARIST. Om mijn te doen verstaan.
Dat mijn begeeren is maar tijt verlies gedaan?
'k Ontfang een schoone wint voor al mijn dienst en hoopen.
Een ander sal u gunst nu zonder arbeyt koopen.
Ghy hebt hem wel verrijkt met mijn verlooren goet.
ORAN. Ik zal u seggen....
ARIST. Wat: dat u verschooning doet
U boosheit toonen als u gelijke parte blijken?
Hoe gy vermaeck kunt uyt mijn ongenuchten stryken?
En dat een gieregaert u dwong tot dese min?
ORAN. In tegendeel....
ARIST. Of wilt gy zeggen dat ik in
Mijn quelling (dien ik ly) mijn zelver schuldich maakten?
En dat u wil daer deur tot nieuwe liefde raakten?
Dat uwe keur was vry en geen gedwongen lust?
ORAN. Ghy wilt niet hooren.
ARIST. Ey onnoodich hout u rust
Wanneer de slaagen zijn ontfangen, is 't verlooren
Om noch veel reden van zijn vyant aan te hooren.
'k Ben nu in zoo een staet van alle hoop ontbloot.
O wree Orante die mijn gal voor Nektar boot,
'k Weet u behendigheyt en dat gy soekt te bergen
Voor my u valsche daer, om mijn noch meer te tergen.
U toverende tong heeft die gewisse kracht,
Dat ghy rechtvaerdich zult by yeder zijn geacht:
Behaegt het maar u stem in overvloet van reden
Ik sal misdaadich zijn voor aller oogen; heden
Heeft u de faam door u wel dienb'ren taal bereyt
Een heyl'gen kroon van roem voor u getrouwigheit;
Voor my, 'k sal machteloos voor sulke wapens heeten:
'k Heb ook te langen tijt u ooren nu beseeten.
Vaar wel verbint u, tot mijn spijt, aan die ghy wilt.
Mijn hert moet in die staet sich lijden als gestilt.
Ontrouwe 'k laat aan u misdadigheyt de panden
Van eewich denken op die reedeloose schanden,
Den Hemel tuych met mijn d'ontroering dien ik ly
Om u went halven.

ORAN.

ORAN. Ach! ghy eert mijn dapper....
ARIST. Vry
Meer als ghy waerdigh zijt. Hoovaardigen, gesleepen
In alle veynzery, die mijn eerst hebt beneepen
In Liefden, maar nu lacht om plicht en moeylijkheen
Maar beelt u niet eens in dat ghy (gelijck Heleen
Den Troyschen Prins ontstak) mijn in mijn doot sult quellen.
Toen ick u min'lijckheit voor eewigh schoon ging stellen,
U geest weer gadeloos, ziel-roovend sonder smet,
'K was blind in't vleyen, 'k heb geen waarheit maat geset,
Mijn suchten waren wint, dit troost mijn quelligh leven
Dat ik mijn ongeluk moet om een beter geven.
ORANT. Is dan u schelden noch ten laetsten niet gedaen?
ARIST. Verstaat dit wel, of niet, het gaat mijn niet meer aan
Mijn hert is nu ontbloot van al d'ontsachlijckheeden
Die and're minnaars aan haar minnares besteeden;
Die haar Meestressen roem verheffen tot de eer
Der Eng'len, en haar geest verbreyden noch veel meer.
Doch spreek ik sonder reen? u spiegel zal u schelden
Als hy u lichten aart zal uyt u oogen spelden,
Vaar wel in d'armen van een minnelijken Man:
En haat mijn naam gelijk ik d'uwe haten kan.

Hy spreekt al gaande.

In spijt van het ontzach, dat ik had voorgenoomen
Van niet te schelden, kan de reen mijn stem niet toomen.
Ik tracht onaangenaam te worden in haar sin.
Mijn toornigheit wiert aangesteecken van de min.

Ariste binnen.

Orant als onbeweechlijk.

'k Ben onbeweegelijk door soo een laff verachten.
Gaat siet mijn nimmermeer. O! schrik van mijn gedachten!
Verwijt mijn misdaet door u yd'len onschult niet,
Verberch mijn ooch het leet dat mijn door u geschiet.
Ghy sult mijn sterven sien zoo haest den dach sal naakken,
Dat gy uw zonder mijn in liefden sult vermaakken.

Celire uyt.

CEL. O Goon! wat let Me-vrou?
ORAN. Ghy die mijn toevlucht sijt,
Wien ik betrouwen mach het leet dat mijn bestrijt.
d'Ondankbaaren Arist, die dese boesem wonden...
Die naam vermoort mijn. Ach! en hout mijn stem gebonden.
CEL. Hoe! was het sijn geschrift?
ORAN. Sijn min is mijn ontseyt;
Hy heeft tot mijn noch sucht noch geen genegentheit.

Ik voel mijn ſoo veracht dat ik hem hou verbaſtert
Van 't menſchelijk gevoel dat alle deuchden laſtert:
Wel aen, mijn min heeft uyt, 'k en voel die brant niet meer:
Een Edel woeden leyt al die gedachten neer.
Een oogen-blick rukt uyt mijn hert dien blooden minnaer
En doet mijn vloeken dien hoovaerdigen verwinnaer

CEL. Den moeyelijkſten laſt die is (nae mijn verſtant)
Te ſmooren in ons hert den aller eerſten brant,
Die toornigheyt kan wel die trekken ſomtijts dooven
Maer 't volgen van den tijt maekt and're beeltſels. Booven
De mogentheyt van ons, moet hooger machten gaen,
Een onluſt bluſt de vlam, de Min ſteekt die weer aen.

ORAN. Zoo dit gevoelen dan mijn ſelfs ſoe kan verwinnen
Dat ik ſijn ydelheyt ban eenwich uyt mijn zinnen?

CEL. Voorſtelling was altoos een ſoete hulp...'t Moet zijn
Dat door een ander ghy vergeeten zult u pijn,
En dat ghy oorſaeck ſoekt rechtvaerdich u t' ontbinden
Van ſijnen minne-boey, om u weer vry te vinden.
Doch is 't ſoo niet, hy raeckt haeſt in ſijn eerſten bant.

ORAN. Wie ſal ik minnen?

CEL. Of, roept weeder Liſymant,
My is ſijn pijn bekent deur overmaet van zuchten,
Die hy om uwent wil deed uyt ſijn boeſem vluchten,
Hy is betoovert deur d'aenminnigheyt, ſijn ſmert
Bracht mijn tot ſchreyen, en mee-lyden in mijn hert.

ORAN. Sou ik mijn liefd aen ſoo lichtvaerdich weeſen huuwen?
Ay! ſulken lichten geeſt ſal ſtaedich doch vernuuwen.
Hy branden door 't geſicht een's ſlechten Herderin.
Het is hem even veel in 't kieſen van de min.

CEL. Hy heeft het mijn bekent, maer wilt het mijn vergeeven
Gy hebt de Jalouſy te ruymen toom gegeeven;
Gy hebt u ſelfs te licht verſteurt. Mevrou ik quam
Weer herwaerts, nae dat ick geen Herderin vernam
Die mijn de brieven had behandicht van Diane:
'k Sach Liſymant alleen, de wangen nat van traenen,
En hiel ten Hemel waerts een ſterrevend geſicht.
Hy quam mijn by, als of 't hem noch yets had verlicht:
Sijn beevend ſpreeken, dat ſijn ſuchten noch verſelden,
Dat beelden mijn veel uyt die pijnen die hem quelden,
Mijn Dochter, ſprak hy, ach! gy woont by Filemon,
De Vaeder van Mevrou, gae by die ſchoone Son
Verſeekert haer van mijn ſoo ongeluckkich leven,
Sy heeft t'onrecht de naem van ontrou mijn gegeven:
't Is waer dat ſchandich beelt daer ſy mijn ſoo om ſchelt
Heeft wel mijn oogen, maer noch noyt mijn hert ontſtelt,
Ik ken 'k heb gewardeert haer aerdigheyt, en weeſen
Doch als een winter bloem die voor het ſneeuw moet vreeſen:

Maer 'k had mijn eer altoos veel waerder als haer min
Sy roemt op ydelheyt en beuselinge, in
Beloften heeft sy niet als noyt gemeende woorden:
Dat sy mijn brieven heeft, die sonder hert haer hoorden
Daer heeft sy hondertmael mijn om gebeeden: want
Doorleest den stijl, het is den ouden minne trant
Die d'yle hoopsters voen, in liefden sonder meenen:
Orante wou mijn niet soo veel gehoor verleenen,
Dat ik een oogenblik mocht spreeken tot onschult,
Die kleyne swaerigheyt ontsteekt haer ongedult,
En breekt den bant die ons sou eewich saemen binden;
En deese wanhoop daer ik mijn soo sterk in vinden
Die port mijn vryheyt aen, dat ick mijn keeren moet
Nae een die d' oude smert door nieuw min versoet,
Dat sal Rosinde doen,

ORAN. Om mijn noch meer te plaegen,
Soekt dien verrader door sijn vleyen te behaegen
Mijn grootste Vyandin. Sy berst van over-moet
Soo sy verheerlijkt wert met mijn verlooren goet.
Sal zy besitten een gevangen, die mijn banden
Noch nau ontkoomen is? Noyt ly ik dese schanden,
Dat die lichtveerdigen, die oorsaek van mijn haet,
Sijn dienst aenbieden sal. Gaet Celire, ey gaet,
'k Stae sijn vergiff'nis toe, door sijn geleeden smarte,
Ik neem sijn vryheyt weer, en boey ons beyder herte.
Maer soo hy door haer min gedwongen is tot min,
Gelooft ghy dat hy haer sal stellen uyt zijn zin?

CEL. Ik kan't verbreeken, schoon of Lisymant niet wilden:
Ik wens dat gy mijn hoorde en u verbaestheyt stilden,
By-brengende den loop mijn levens, en de stee
Van mijn geboorte-plaets, en daer ik eerst mijn Vee
Voor ses jaer hoedden. Aen mijn weyde had Rosinde
Een Speel-huys, dat bewoont wiert van mijn wel-beminde
En lieve Speel-genoot, die 'k verkooren had,
Vermits een selven aert ons beyder hert besat.
Ik vond veel vreuchden in haer by-komst, door 't verhaelen
(Insonderheydt) als sy soet wist af te maelen
Rosindaes schoonheyt, en de roem van haer geslacht;
En onder and'ren heeft sy eens te pas gebracht,
Hoe dat Rosinde van haer ses jaer was verbonden
Ten Huwelijk met een die sy niet wel en konden,
Maer heel gelijk in staet, en jaeren, 't was den soon
Een's Portugeesen vrou, die hier quam met'er woon.
Sijn Suster liet hem haest een eenigen besitter
Van s' Moeders goet, die doot viel voor mijn Ouders bitter
Door dien sy in ons huys ter minne was besteet.
Lysander was den naem des jongelings, maer 't leet

Hiel met een doot niet op, en heeft hem voort benomen,
Door 't ſterven, al ſijn trooſt, en moeder, nu gekomen
Tot hooger ouderdom, toen wiert hem toegeſtaan
Van vrinden, dat hy mocht (te ſcheep) na ooſten gaan:
Om aan den handel ſijn geluk te eevenaren,
Maar niemant heeft van hem gehoort in ſo veel Jaren;
Dies acht men hem al doot, ſoo dat gy licht'lijk door
Zijn af-ſijn, van u vrint, en minnaar krijgt gehoor.

ORAN. Maar waar toe dient mijn dit?

CEL. Ik ſal 't u ſeggen, heden
Moſt ik my inden ſchijn Lyſanders gaan verkleeden,
En gaan by Orimant en bannen Lizimant,
Zoo keert hy wis ſijn hert, na u, ſijn liefſten brant.

ORAN. O Geeſt vol heeerlijkheit, wat eer ſal ick u geven?
'K ben opgenomen, 'k ſtel aan u mijn ſorg en leven.
Leent ergens eenig kleet op deſen Diamant.
Ey dient me zo vermomt in mijn verliefde brant.
Gaet toeſ doch langer niet: maar Celire weeſt aardigh,
Belegt u veynſen wel maakt u haar minne waardig,
Speel zo verlieſt of gy de liefde ſelver waart, ik zal
Tot Eleante gaan verwachten dit geval.

Orante binnen.

CEL. Mijn alderlaatſten hulp in overmatig lijden,
Is veynſen voor Me-vrou, en wel voor mijn te ſtrijden,
Ik ſtel niet langer uyt ſo goe'en gelegentheyt:
Ik acht dat Dorothe mijn met het kleet verbeyt.

Lizimant en Roſinde.

LIZ. Roſinde wat ſal ik meer dankbaarheyt bewijſen,
U heuſheyt, of de min, dat mijn geluk doet rijſen?
V vrindelijken aart heeft verre d'overhant:
De min moet duyken als u lippen roeren, want
Of Venus nimmer ſchoot u oogen ſijn zoo krachtich,
Dat ſy het hertſte hert u liefden maakt deelachtich.

ROS. Een minnaars tong gaat altijt ſwanger van die lof,
't Is eygen aan dien aart.

LIZ. Me-vrouwe, met verlof
Was deſen borſt Criſtal gy ſout mijn hert bevinde,
Eenvuldig, en geboeit aan d'oogen van Roſinde.

ROS. Een haaſt onſteken vlam is door een lichte ſaak
Te dooven, 't minnent hert ſoekt altoos nieuw vermaak.

LIZ. In tegendeel, de brant ontſteken door u weſen,
En kan geen middel als die oorſaak weer geneſen:
Vertrout mijn dat mijn wens alleen hier in beſtaat,
Dat gy eenparig in de ware liefde gaat.
Mint mijn als ik u min, 'k en ſoek geen and're looning,
Als dat mijn vlam maer in u boeſem krijgt ſijn wooning,

Ik sal mijn gans vernoeght dan vinden, schoone Son
Bestrael mijn gunstigh nu gy mijn ontsteeken kon.

ROS. Mijn heer, (mijn vaders wil sal ik als billik eeren,
Gy hebt zijn gunst alree, dit doet u hoop vermeeren;
Zyt zeeker dat den tijt, zijn wette) en mijn plicht
U zullen leyden na u wit en eenigh licht.
'K heb al te veel geseyt, de schaamte verw't mijn kaaken.
Mijn heer, met u verlof, ik moet u by zijn staaken
Voor dese reys. Maer siet mijn vader komen. *Rosinde binnen.*

LIZY. Ach!
Den Hemel toonden mijn geluk, noyt blyder dagh.
Me vrou, u dienaer moet ten laetsten u gebieden,
Dat gy zijn beelt noit uit u lieve hart laat vlieden.

Orimant uyt.

ORIMA. 'K moet hondertmael de min begroeten, het geval
Vertoont hoe gunstigh zy u zielen huwen sal.
De goode streelen; 'k wil u minnelijk begeeren
Niet lang doen quynen, want ik sal u vreucht vermeeren,
Laet ons dees' avont dat geluckigh huwelijk
Besluiten. Dat de nijt van nu af neem den wijk.
Ik ga mijn suster hier van spreeken: want haar jaren,
En't bloet gebiet ons na haar mening voort te varen.

LIZI. Ik sal mijn vader ook verwittigen, wat band
Van voorspoet mijn hier toont haar hullepsamen hand. *Binnen.*

Diana onder den naem van Lisander, in mans kleederen.

DIA. Met dese middel moet zijn nieuwe liefde wijken,
'K sal eygenen mijn troost die mijn geen troost laet blijken,
'K zal haar beneemen dat zy in mijn plaets besit.
O minne hindert gy den toelegh nimmer, dit
Zal u een wonder zijn, stel die by al u daden:
Door dien een dochter door zoo veel beletsels schaden,
D'ontrouwe minnaar in zijn oogh-merck. 'k Ben niet meer
Diane die de min zoo schielijk sloegh ter neer.
Li ander ben ik die zoo hoogh in luk verheven;
Ns voor ses jaren is Rosindaas trou gegeven.
Maar hier woont Orimant.

Zy klopt aan de Deur.

LAY. Gy klopt met goet verstant.
DIA Vrint.
LAY. Wat's u segghen?
DIA. Waer is't huys van Orimant?
LAY. Dat's hier.

Orimant uyt weeder komende.

OR. Wat wil dien gast?
LAQ. Daar komt hy selver naeder

Diana hem omhelsende.

DIA. Ach wat behoor ik lof en offer aen die Vader
Van alle voorspoet nu te toonen, nu ik mach
U weeder sien, die mijn bracht sulk' en blyden dach,
Dat ick die plaets daer eerst mijn Ziel is op genoomen
Mach heyl'gen, en de min niet meer en hoef te toomen.
Mijn Heer erkent mijn voor u swager, die gy weer
Kunt aensien soo gesont, en minnend als wel eer.
Ey stel niet langer uyt om mijn begeert te korten,
Dat ik mach tranen op Rosindaes boesem storten
Van vreuchde.
ORIM. Goon is dit Lysander!
DIA. Iae, hier siet
Gy dat gelukkigh hert in minne. Die 't verdriet
Bepaalt heeft schoon sijn Ziel soo verre was gescheyden:
Den Hemel deed mijn door Neptunis baeren leyden.
Nu kom ik wederom en recht nae soo veel smart
Trophêen van vreuchde en vernoeging van mijn hert.
ORIM. Ik twijffel of ick droom, of waak door dit vertoonen.

Orimant omhelst Diana.

Mijn swager wat geluk komt mijn nu weer bewoonen
Den Hemel doet sich op met meer vermaaklijkheyt
Als hy door u vertrek had smert en leet bereyt.
Hy is 't ik twijffel niet, ik ken sijn minlijck wesen,
Dat noch die trekken heeft als in sijn jeucht voor desen;
Ik sie sijn swier dat, soet en lacchend' ooch, met een
Vertoont mijn sijn gesicht, soo 't in sijn bloeyen scheen.
Lysander roem van vreucht, o eere van mijn vrinden!
Gelukkig' Orimant, en lukkige Rosinde.
DIA. d'Onduldige begeert om wederom te sien
Die schoone oogen, heeft mijn wech gespoeyt, indien
Ik waardigh ben mijn hert nu wederom t' aanschouwen.
Men brengt mijn nae het geen mijn 't nootlot heeft behouwen
Voor winst, en dat ick in tien Jaren ben vergroot,
En veylich overbracht door Thetus vochte schoot.
Doet mijn die Sonne van mijn Ziel nu strakx verschijnen:
Ik brant van liefde, het verlange komt my pijnen:
Wat geeft de min de Mens een duldeloosheyt ach!
ORIM. Gaet in gy sult haer sien. O vrindelijcken dach.

VIERDE DEEL.

Filemon.

HEt drayent onweer daer de Minne Godt mee ſpeelt
Heeft mijn Orante nu volkomen vreugt gedeelt.
Wat ſal ſy aan mijn ſorgh vernoege ſchuldich weſen?
Mits ik haar nu vergun daer ſy ſoo lang voordeſen.
Nae wenſten; die om haar geen moeyten oyt ontſack.
Daar iſſe, 'k Ga op dat ik haar vermaken mach.

Orante uyt.

Doet op u Leely-velt, weer ſchoone Rooſe pronken,
En geef u oogen nu haar alder eerſte lonken:
Gy ſijt het ſchuldich by aldien Ariſte oyt
Met Venus heerlijckheyt u Pruyck heeft opgetoyt.
Ick ſta u toe 't genot van u en ſijn verlange,
Neem deel aan het geluk dat gy nu meucht ontfangen.
Maer wat verbaeſtheyt doet u oogen leeken, die
Ik overvloet van leet op nieuw bewoonen zie.
Kan u Ariſte met geen minne vlam meer raakken?
Wilt gy dien jonge Mars u wil onwaerdigh maakken?
ORAN. 'k Heb voorgenomen dat een Doot mijn loſſen moet
Mits ik gebooren ben tot ramp, en tegenſpoet:
'K en draagh het juk niet meer van ongelukkich leven.
FI. Haet gy Ariſte dan?
ORAN. 'K wert van geen haat gedreven
Helaas! de ſtraf heyt van mijn nootlot, die altijt
Mijn hoogſte welvaart, en geluk, en ruſt, benijt,
Die dwingen mijn hier toe, Dult dan dat ik mijn dagen
Mach eenſaam, eeuwich aan de Goon ten offer dragen:
Ik ſal u jaren van veel arrebeyt ontſlaan;
Mijn ſoetſte luſt ſal in mijn luſt te dooden ſtaan:
Daar ſal ik beeſich zijn met Heylige gedachten
Beſchreyen d'ydelheyt, en mijn verdriet verachten.
FIL. Gy moet, om acht te ſlaan, dat ik heb toe geſeyt,
U hert ontbinden van ſoo een geneegentheyt,
Vervolch mijn ooch-merck, die u wens nu open ſtelden.
Op dat men u niet voor lichtvardich komt te ſchelden.
Maar wat beweegt u geeſt dat gy ſoo veel verdriet,
En tegenſpoet, en ſmaet, nu inde werelt ziet?
ORAN. Ten minſte dan ſoo gy mijn opſet wilt verbieden
Ik zal gehoorſaam ſijn, u wille moet geſchieden:
Maar ik verſeecker u het geen ik ſeecker weet,
Soo 'k aan Ariſte trou ſoo ſtaat mijn doodt gereet.
FIL. Waar komt u dit van daan, en wat veranderinge
Maakt van d'aenminnigheyt ſoo hatelijcke dinge?

Die jonge ridder, zo aentrekkelijk van aart,
Zoo zoet u geest wel eer, u oogen zoo veel waart,
Quets hy u niet meer met die selfde wapens? voelen
U zinnen nu geen kracht van oude liefde woelen?

ORAN. Heer vader, ach! ik heb soo'n oorsaek tot zijn last
Om hem te haten, dat mijn wraak met reden wast.
Kent my mijn vrijheyt waart ik laat zijn boeyens leggen.

FIL. 'K wil d'oorsaak weten.

ORAN. Laas! wat sal ik meerder seggen?
Gy sult toch naderhant voor een belacch'lijk stuk
Mijn reden achten, want u jaren, en mijn druk,
Die zullen scheelen in het recht te onderscheyden:
Ariste quam van daag op dese plaats bereyden,
Dat hatelijk verscheel, hy sprak mijn so vuyl aan,
Met sulk een barsen stem, dat ik als stom bleef staan,
En twijfelden of hy zijn zinnen had verlooren:
Orante, seyd' hy, weest soo ydel niet als vooren,
Dat gy u inbeelt dat mijn quel veroorsaakt, van
U schoonheyt, neen gy hebt niet dat bekooren kan,
U Spiegels die sijn vals, zoo sy voor u versteken,
Een schaamteloos gesicht, bestapelt van gebreken.
U minnaars vleyen u, sy spijsen u met wint;
'K wert root van spijt dat ik u valsheyt heb bemint.
Ik geef u wederom een minne, sonder minne:
Zy raakten mijn gesicht, maar noyt mijn ziel of zinne.
Zoo onbescheyden ging hy van my af, gedenkt
Of sulk een trotsen moet u zinlijkheyt niet krenkt?
Dus heeft mijn liefde uyt, volstandigheyt sal treden
Tot weder-wraak, ten gront sijn opgeblasentheden

FIL. Al die verachting tuygt sijn overmatige min,
Gy hoort hem om die misdaet selfs te minnen, in
Dat deel betoont hy u geen lichte geest te wesen:
Waar't anders, hy had u aan Lizimant gepresen,
So hooch als die Godin die 't lukkich huwlijk maakt,
Als een nootsak'lijk goet, maar 't hert so diep geraakt,
En t' eynden allen hoop, en afgemat van suchten:
Hoe kon hy voor sijn hoon u geven beter vruchten
Van weder-waardicheit? De min, de spijt, de wraak,
Die stelden d'eerste min voor zoo een lichte saak:
Niet meer te hoopen kon hy geen ontsach meer draagen;
Maar 'k Neem mijn uyt-stel aan 't vervolge weynich daagen:
't Verborgen baart den tijt, ik hou mijn noch wat stil,
Doch schik u onder 't Juk van mijn beslooten wil.

Filemon binnen.

ORAN. ô Straffe wet die ons geboorte doet getuygen
Dat onse wil moet voor gehoorsaamheede buygen, *Orante binnen.*

Li-

Lizimant.

Wat ſchikking heeft dus lang mijn minne-luſt beſtreen?
Zal ik d'onzeek're wech noch verder moeten treen?
Zal dan die Godt die onſe zielen weet te leyden
Mijn vlam, en boeyens meer onzeekerheyt bereyden?
Bewaart gy voor mijn hert noch nieuwe vreuchdens pijn,
(O minne) of ſal nu Roſinde 't laetſte zijn
Daar ik mijn offer van begeeren ſal doen branden?
Ik voeg mijn na 't geluk, en kus haar lieve handen.
'K ſal van haar Vader nu de rechten gront verſtaan,
Die deſen nacht mijn vaſt ſal binden, of ontſlaen.
Daer is hy recht van pas.

Orimand uyt.

ORIM. Ik kom om u te ſpreken
Van wonder, hoe de min ons opſet wil verbreken
Door een verhindering, voor mijn wel onverwacht.
Denkt om Roſinde niet, 't is niet meer in mijn macht;
Roytuyt u ſinlijkheyt een die niet waarder achten,
Als d'alderſoetſte vreugt, haar by u te vernachten.
Een luk of onluck heeft ons dat berooft, door dien
Lyſander heden is gekomen, en aan wien?
Mijn dochter was belooſt ten aanſien van haar Jaren,
En oock de vrintſchap van zijn vrinden, 'k ſal verklaren
By eeden, dat hy wiert by ons al doot geſeyt;
Vermits zijn lange reys daar in hy heeft verbeyt,
En door geſtaan 't gevaar der golve, ſtrant, en rooven:
Die komt en eyſt nu het tien-jarige belooven
Van mijn, daar ik met lief, of le et niet tegen kan:
Verſchoon u yd'le min, en ſiet mijn onſchult an,
En gun hem zijn mêſtres voor zijn getrouwigheden,
LIS. 'K ſal mijn niet ſtellen na d'onmooghlijkheyt, maar reden,
'K Beklaag veel eer zo een gevoelijk ongeluk;
Mijn ſtraffe nootlot heeft behagen in mijn druk,
Dien onverwachten ſlach verbint my te gedoogen
Daar ik niet overmach, hoe ſeer ik ben bedrogen.
ORIM. Belieft u hem te ſien? treet met mijn in mijn Heer.
Waar is Lyſander?
LAQ. 'K acht hy komt terſtont hier weer,
Hy gaat het hof beſien,
ORIM. Het ſinnelijk verlangen,
Noot ſijn nieuws-gierig oog, om inden Haagh t'ontfangen
Een Vaderlantſche lucht, 'k verſoek Heer Lizimant
Neemt deſe moeylijkheyt ten goede, deſe bant,
Van onluſt die u drukt geraakt mijn ſelven mede.
Maar ſoo 'k de middel tref van immer te beſtreden.

Mijn dienſt tot uwen hulp, beproeft dan door de daat
Hoe gy in mijn gemoet als vrint verheven ſtaat. *Orimant binnen.*

LIS. Wat ongeluck kan by mijn ongevallen haelen?
Beſpottelijcke ſweep der ſtarren, hoe veel ſtraelen
Van laſter hebt gy mijn onnoſelheyt bereyt?
Verlies ik nu mijn vreucht en niet mijn zinnen? ſcheyt
Mijn leven niet van ſpijt? ô ſmaet! ô dulle luſten!
'K onboey mijn ziel en laet mijn vier voor eeuwigh ruſten.
Kom haetelijke min die mijn ſoo vaak bedrooch,
Mijn boeſem tart u macht, 'k onſegh u pijl en booch.
Wel op mijn ziel treck nu dit voordeel uyt u lijden,
Dat gy voortaan de min ſult meeſterlijck beſtrijden;
Verbint u niet meer aan die laffe boeyens. Doet
D'aanlockſels als onnut uyt u doorlucht gemoet.
Laat deſe ydelheyt die ſterffelijke zielen,
Die voor de Godtheyt van Citreâs autaar knielen,
Dewijl ik zie dat haar verborgen haet mijn geeſt
Meer ſchande als zy oyt een ziel beſchooren heeſt.

Binnen.

Diana in vrouwe kleeders onder de naem van Celire.

'K heb door geringe macht dat onluk voor gekomen,
En Liſimant tot noch ſijn wedergae benomen:
Noch dreycht mijn meer gevaar, Orante brant van min
En zoo ſy by hem komt haer oogen branden in
Sijn boeſem lichtelijk veel heeter als voor deſe,
Een nauw gedoofde vlam ſtaet mijn voor al te vreeſen.
O Hemel kroon doch mijn volſtandigheyt, en laat
Mijn laatſten ſtorm volbracht zijn door u wil, en raat;
Mijn hert is dan gereet een heylich vuyr te ſtooken,
De milde minne Godt ter eeren, 'k ſal hem rooken
Geen mirth, of maachde-palm, maar overvloet van vreucht
Serp ſoete ſuchjes min, en alle dankb're deucht.
Orante ſiet me, wel me vrou ſchijnt hier te wachten.

Orante uyt.

ORANT. 'K verwacht niet dan de doot die ſal mijn rou verſachten,
Want al de toevlucht van de werelt keert ſijn ruch
En bout mijn tegenſpoet een al te breden bruch.

CEL. Wat is de ſwaarigheyt? Me-vrou, wie trekt de ſuchten
Van droef heyt uyt u hert?

ORANT. De dwang die 'k niet kan vluchten,
Mijn vader wil mijn aan Ariſte huwen, door
Een nieuwe ſinlijkheyt, en geeſt mijn geen gehoor,
Wat ſmaedelijk onthael dien onbeleefden deden
Op mijn onnooſelheyt, in ſpijt van alle reden:

Mijn

Mijn wil is machteloos en ſwicht voor zijn ontſach.
CEL. So veel u vader door ſijn eerſte ſtem vermach,
Vermeucht gy in dit deel: al waert met tegenſtreven.
Het heylich jae-woort door genegentheyt te geven
Is 't alder eerſte in de rey van vrye daat:
Hier geeft d'onnoſelheyt de geeſt een ruyme ſtaat,
Die niet en hoeft te ſien op wette van geboorte;
In dit geval ontſluyt de liefde ſelfs de poorte
En leyt gehoorſaamheyt ten tempel, daer het hert
(Dat eer gedwongen was) by na als toom'loos wert.
ORANT. Dewijl mijn oochmerk was om weder te verhalen
De min van Lizimant, en hem op nieuw betaelen
Sijn oude moeyten door genegentheyt en doon
Ariſtes minne-wit, door die verdiende hoon.
In die gedachten ſach ik uyt mijn venſter neder
In't hof van Liſymant, 't geſicht dreef heen en weder,
Tot dat ik endelijk een van zijn dienaers ſach,
Die 'k ſeyde dat ik zou in't daelen van den dach
Sijn Heer verwachten in het huys van Elianten:
'k Beval de boodtſchap uyt den naem van ſijn Orante.
Daer gae ik heen, 't beſluyt, dat in mijn vader woont,
En laet niet toe dat hy tot myn'ent ſich vertoont.
CEL. Vervolgh dan deſe ſaeck en ſtop verſlagen ooren,
Om vorder ſtraffe wil van vader aen te hooren;
Het recht is op u zy: u keur zy u een wet.
'k Heb al den toegang nu van Liſymant belet,
Daer hy ſijn nieuwe Bruyt mee meenden te behagen.
De liſt heeft ſich, na wens, tot onſen dienſt gedragen:
Ik gae voor minnaar, 'k heet Liſander waer ik kom,
Roſinde hout mijn in de ſtaet van Bruydegom;
Gebruyk dan tot u nut dees eed'le veynſerye,
Verwerp het juk dat ghy ſoo lang hebt moeten lyen:
U welvart hangt nu aan u ſelven.
ORAN. Ach! ik brant
Van blijdtſchap, 'k gae terſtont verwachten Liſymant.
Orante binnen.
CEL. Helaes! 'k miſdoe met leet haer minnende gedachten
Maer 'k doe alleen het geen een Godt mijn raet, en achte
Dat die miſdaden vry ſijn toeghelaten, aan
Die ziele die gelijk in zoo een hitte braen,
Den Hemel heeft geen ſtraf voor haer bereyt, zy dragen
Aen eygen lijde meer als welverdiende plagen:
Het leet dat ſoo een hert moet lijden als het mijn
Behoort van ieder, als oprecht, beklaacht te zijn,
Daar ſien ik wel te pas d' ontrouwe minnaar komen;
Ik ſteur zijn gang, en 't geen hy licht heeft voorgenomen.

Lizimant uyt.

Mijn Heer ik kom om u te seggen dat Me-vrou
Van avont u niet kan te woort staan: ik vertrou
'tWelck zeeker is door dwang haars Vaders, die met d'eyge
Haer toe genegentheit van u soekt af te krijge
Hy haat gelijk de pest u beyder vrintschap: Maar
Hy wil met lief of leet dat u Orante haar
Sal aan Arristes min als Minnares verbinden.

LIS. Laat haar gehoorsaam sijn'k sal mijn te vreede vinden.

CEL. Kan dese tijding soo getrouwe Minnaars hert
Niet dieper wonden? Hoe mijn Heer! u liefde wert
By haar als goddelijk genomen, zijn u vlaagen
Soo krachteloos, dat zy geen minne storm verdraagen?
Siet gy u beelt niet in haer oogen? of verbeelt
Gy by u selfs dat haar u min zoo weynich scheelt?

LIS. Ik laat een ander aan haar min sijn ziel verpanden,
Haar haat, of vrintschap scheelt mijn even veel, die banden
Brak mijn doorluchtige volstandigheyt van een:
De Zon van mijn geluk rijst hooger als gemeen,
Door dien mijn sorgh, die vlam zoo heerlijk kon verwinnen,
Ik minden haar als man maar niet ontmant van minne:

CEL. Gy sijt een oorsaek van haar noemeloose pijn;
Kan die ondankbaarheit in u beslooten sijn?
Saacht ghy, gelijk als ik, haar overmaatich lyden,
Ik weet mijn Heer (ten waar de Gooden haar benyden):
Geen traanen weyg'ren zou te storten, door berou:
'k Heb al te wel gesien de droefheyt van Me-vrou;
'k Heb meer als hondert maal gehoort haar droeve klachten
Door mengt met uwe naam, die mijn tot kennis brachten
Hoe diep haar Ziel door u gequetst is. Ik bevint
Haar ramp bekranse van Cipresse, sy bemint,
Een doove Rots. Haar brand zoekt Ys aen brand te steeken.
Haar schoone ooge zijn verandert in twee beeken,
Die eer de Geest kon betooveren, versmelt
In doodelijk verdriet. Wat heeft u min onstelt?
Heeft sy gebreeken in haar geest die u beletten
Tot vorder minne, en u eerste min verpletten?
Vint g'in haer leven een rechtvaarde oorsaek, Dien
Haer u onwaardich maakt die schoonheit meer te zien?
Wat sal mijn antwoord zijn, daar sy met duysent smerten
Vast na verlangt? zy trekt u min te zeer ter herten,
Den Hemel kent haar hert en toont geen meedely.

LIS. Maar die hoovaardigen gaf desen morgen my
Daar geen getuych'nis af.

CEL. Gelooft ghy dat haar schelden
Was ernst? Ik blijf u borch, hoe seer sy haar ontstelden,

Zy noodigt u, en wou beproeven door die daat,
Hoe diep de wortel van u trouwe liefde gaat,
Gy hebt heel weynig min, of zijt noch onervaren.
U lijtsaamheyt beswijkt en sneuvelt in de baren
Van Liefde, want hoe kan u trouheyt blijken, daar
Een kleine weygering u trou stelt in't gevaar.
'T is niet genoeg dat gy een Iuffrou spreekt van minne,
Van dert'le suchten, van genegentheyt der zinnen,
Die woorde woonen op de minnaars tonge: want
Die meest in min verscheelt klaagt van de swaarste brant,
En d'ongequetsten doet van smart zijn lust blanketten;
De vryste schijnt een slaaf, de koelste sucht van hette,
De schijn is vals en bootst de tekens so volmaakt
Van ware liefde, dat de min in twijfel raakt
Ten zy een aanstoot die bewimpels komt vertoonen,
Orante is zoo diep geschooten in haar woone,
Zoo heete vlamme dat zy reden heeft, mijn Heer
Te vragen na u min, en stryden voor haar eer:
Hy soekt gerechtig na haar minnelijk verlangen,
Voor zoo veel vrintschap zoo veel vaste liefd' t'ontfangen.
LIS. 'K Zal haar op morgen sien en dooven 't misverstant,
Zy heeft getwijfelt aan een al te wisse brant,
Zecht haar dat mijn verdriet dat ik nu heb geleden,
Geen weergae heeft, maar dat mijn min verslauwen deeden
Was het ontsach van eer en dreutse hoon aan my.
CEL. Haar twijffeligh gevoelt groeyt nyt een jalouzy
Van welk inbeelding gy haar lichtlijk kunt genesen.
Haar lijden is om u, voor u zal weder wesen
Dat Schoone lichaam tot vernoeging van u lust,
Indien gy door u hant haar ziels begeerte blust;
En levert haar het hert des jongen herderinne
Die g' eertijts hebt bemint.
LIS. Hoe zijt gy buiten zinnen?
'T Hert van Diane!
CEL. Ia.
Soo niet haar min heeft uyt, zy luystert nergens na,
Maer 'k hoop ghy sult haar geest dierhalven wel vernoegen.
LIS. o Gruwel! seght haar dat die moort mijn ziel zou wroegen,
'K zal noit volvoeren zoo vervloekte meening. Neen
Laat haar dat schandigh werk versoeke aen die geen
Die meer om haar, als ik in nikkers luste branden,
Geen brantmerck van haar haat besmet mijn met die schanden.
Geen liefde neemt haar plaets in zoo vervalste ziel.
Ik sal die jonge zon beschermen of 't geviel
Dat eenigh Tyger-dier haar immer quam beloeren,
Die zoo beest-achtigh socht die toe-legh uyt te voeren.

Segh vry Diane is mijn alſoo waart als 't licht
Ik dien haar in mijn ziel ſy hout mijn gunſt verplicht.
Ik wenſten maar dat mijn mocht toegelaten werden
Om eeuwich, als voorheen, in liefde te volherden
En dat mijn ſtaat geleek by 't leven dat zy leyt,
Vervloekte ſchatten die ons van malkander ſcheyt.
Te nijdich is 't geluck dat mijn zoo komt verheffen
Om door haar tegenheyt mijn tweede ziel te treffen.
CEL. Sijt gy betoovert door ſoo weynich ſchoonheyt, doelt
Gy na ſoo ſomber wit, dat gy haer trekking voelt
Ik ken haar 't is een ſchets, gans onvolmaackt in krachte
Van minne tokkelingh, onwaardich u gedachten:
't Is iets in d'ooge van de herders grof van aart
Maar ſoo gy recht bekent ſy is u gunſt niet waart.
LIS. Ach zy behaacht mijn meer als mijn u reen miſhagen
Gy dient Orante wel en ſchijnt haer hooch te dragen
U aart is prijſelijck en voor u Iuffrou pleyt
En baart u onſchult voor die loſſe dorperheyt.
CEL. De min die zy u droeg baart u dat goet gevoelen,
Maar dat is nu gedaan dies wilt u brant verkoelen:
Verandering van tijt verandert haar beſluyt,
Sy haat haar eerſte vlam en dooft die fakkel uyt.
LIS. Laas! wat verandering woont by de herderinne?
CEL. Een vreemden handelaar gaf voet tot ſulke zinnen
Die hem beladen vont met wiſſel brieven van
Geſturve koop-luy, die altſaam' behoorden an
Diaan als erfgenaam van machtige rijkdommen,
Waar door zy in geluk is Hemel hooch geklommen:
De ſeeck're tuyge ſijn de wiſſels die in hant
Beruſten van een vrint, de neef van Orimant,
Die heeden, zoo men zeyt, is inden Haach gekomen.
LIS. Wat ſecht gy, Goode! 'k ben van blijtſchap op-genomen?
Vaar wel, ick ga terſtont mijn eerſte ſchoonheyt zien.

Diana maekt haer bekent

DIA. Verrader, ſacht, ſtavaſt, verhaaſt u niet na dien
Gy ſelver niet en kent die gy nu ſoekt te ſpreecken,
Gy brant om u Diaan, trouloofe 't is gebleecken,
U brant was uyt ſoo haaſt u oog op ſchatte viel,
U brandt Diane en u over gierge ziel,
Set rijckdom in de ſchaal en wiktſe met haar deuchde,
Neen 't geen u ſtem verbreyt, verſaakt u hert, mijn vreuchde
Beſloot den Hemel in u haatlijk veynſent hert,
Dat van geen minne zucht oit recht verwonnen wert;
U gelt-ſucht, is een brak om u het ſpoor te banen,
Ondankb're ſiet mijn vry te deege, 'k ben Diane,

K' ben

'K ben die verachte, 'k ben die slechte Herderin:
Maar noch die selve die in reedelijke min
Ontstak u oogen, of soo gy ten minsten klaagden,
Tot dat u grootste ziel de nedricheit mishaagden,
En branden meer na goud als na de witte deucht,
In't ent mijn staet in kracht verheerlijckt, wast mijn vreucht;
En komt vervoeren hem die mijn zoo plach te dwingen.
De blinde godtheyt van de sterffelijke dingen
Ontsluyt haar milde hant, en geeft my nu voortaan
Te binden die mijn boeit of mijn daar van te ontslaan.
LIS. Och't is Diane.
DIA. Ia die geene die u oogen
Wel eer behagen door een wonderlijk vermogen,
Ik ben die selve die om een verraders min,
Mijn selven overgeef tot een veracht gewin;
En dien by u meestres, en laat mijn vryheyt steeken,
En maek mijn eer bespraakt, om eens te mogen spreeken,
't Ondankbaarste gemoet dat oyt gevonden wert.

Lisimant knielende.

LIS. Straft dan mijn Schoone, een myneedigen, een hert
Vervult met valsheit, een verrader, die de minne
Soo wispeltuurigh huyst, een die noit kan verwinne
Het onweerroepelijk besluit mijns vaders. D'eer
Waardeerden hy veel min als rijkdom, ach! ik sweer
Dat mijn myneedigheit bestont in onvermogen
Ik legh mijn misdaat en mijn onschult u voor oogen.
Den Hemel zy getuigh dat mijn ontstelde Sin
Noch altoos heeft erkent u alder-eerste min:
Gy waart en zijt als noch de Son daar ik na trachten;
De tijt en wisten noit u beelt uit mijn gedachten:
Ik hoopten eenmael door mijn tranen of mijn bloet,
Te dooven 't vinnigh vuur van soo een wreet gemoet;
Tot dat het nootlot ons genadigh scheen, om d'oude
Door goude tovery sijn oogen t' onderhouden.
Ik heb het hondert-maal geswooren, en noch voort
Dat u begeerte mijn sou drayen na u woort;
Des ik besitten zou het soet van mijn verlangen.
DIA. Kan hy, na onse wens, door gout sijn wil ontfangen?
Soo isser niet dat die genegentheyt belet,
Acht ons alreede dan in een gemeene wet;
Spreek d'oorsaak van min luk, kom ziet hem selfs voor oogen,
Hy is tot Orimants.

Diana klopt aen 't huys van Orimant.

LIS. Ik ben als opgetoge

In deeſ' vervoering. Ach! ik twijfel of ik leef.
O Godd'lijk weyg'ren, die mijn herwaarts heenen dreef.

Laquai uit.

DIA. Liſander is die hier?
LAQ. Hy ſal wel daat'lik komen.
DIA. Maer heeft hy hier in huis zijn wooning heel genomen?
LAQ. Och ja hy word verwacht. *Laquai binnen.*
LIZ. Vaer wel, ik ga terſtont
Die goede tyding voorts verbreiden, die u mont
Mijn ooren deelden, en 'k zal ſchryven aan Orante,
Dat zy haar min voortaan mach elders dieper planten:
Dat ik gemoedicht ben haar te verlieſe, en
Dat ik de oorſaak van haar haat rechtvaerdich ken:
Ja dat ik heb u hert, doch ſonder te vermoorden,
En geef het plaats daar ghy voor lange tijt behoorden.
DIA. Ik ſal Orante voorts gaan ſpreeken, en verbeit
Mijn by het achter-Hof, 'k ſeg u dan meer beſcheit.
LIZ. Vaar wel mijn hert tot ſlus. *Lizimant binnen.*
DIA. O Goden ſtier mijn liſte,
Laat ik niet reukeloos gelegentheit verquiſten
Nu gy mijn gunſtich vleyt. Ik ga na Dorothee:
'k Verander weer van kleed en ſpeel vermomt daar mee.

VIJFDE DEEL.

Silvian.

Starre van mijn ziel, in welke donkk're kuyle
Verlicht u God'lijk licht? wat meugt gy meer verſchuylen
De klare glinſters van u oogen, in mijn nacht?
Meedoogeloose Maagt, en Doof voor minne klacht.
Helaas! indien gy ſach mijn noemeloose plagen,
'k Ben ſeeker dat gy ſoud mijn droeve ſtaat beklagen,
Van een geachte, ja de rijkſte Herder van
Mijn tijde, die ſijn Vee in tal nau ſchatten kan,
Moet ik verand'ren (door een minne-vlam, gedwonge
O! wree Diane) in een ongeachte jonge:
In een Koetſier, helaas! 'k verwiſſel ſonder dat
Ik denk wat vlek mijn eer en brave naam beklat:
'k Ruil voor vier Paarde al de ſorch van ſoo veel Schapen;
Mijn Linne kleeders voor dit ſchandelijke Wapen:
Maar mocht ik u eens zien voor zoo veel laſt, en pijn,
De Titel van half Gek zou mijn verdraachſaam zijn.
Diana gaat haar voor Endimion verſteeken:
Mijn hoop is ydel, ach! men ziet geen ſtraalen breeken

Ten bruynen wolken uit in 't huys daar ik ſe wacht:
Maar 'k ben verſeekert dat mijn meeſter u niet acht.
Hy brant niet meer om haar, 't is uit met zijn verlangen,
Orante heeft hem met een ſterker min bevangen,

Orante uit.

'K ga haar dit brengen. Maar daar komt zy zelfs. Mevrou
Ik ſprak u garen.
ORANT. Wel, helaas! hoe weynigh rou
Betoont u Meeſter ſint hy van mijn is geſcheyden:
En waerom komt hy niet terwijl ik hem verbeide?
ZIL. Dat is my onbekent. Hy zont mijn herwaerts aen:
Gy ſult zijn meening ſtrakx uit deſen brief verſtaen.

Orante leeſt den Brief.

IK ben een rots, Orante, inde Zee van uwe ydelheit: u weyſelachtighen aart doet in mijn hert aangroeyen die verachting, die ghy waardigh zijt; beelt u zelfs niet in met zoo weynigh ſchoonheyt in mijn zoo veel minlijkheydt te ontſteeken als wel eer: de ſtarre van u oogeverdoove voor de ſtralen van mijn maan waar mijn Diana verſchijnt. Daar kan geen ſchoonheydt mijn ziele raaken. Roem dan van geen aanminnigheit, maer wijkt voor u dienſtmaacht, die u onder de kunſt van dienen een minnaar leert bewaaren, *Lizimant.*

Sou 't wel Diana zijn? gaat heen en wilt hem ſeggen
Dat dit geen oorſaak van mijn wanhoop zal doen leggen,
En dat zijn yd'len aart meer dertelheyt gevoelt. *Zilvian binnen.*
Als mijn genegentheit na zyne liefde doelt
O Gode 'k ben verraan, een ſlang ſoo ſchoon voor oogen
Bekleet met valſchen naam heeft mijn door dienſt bedrogen.

Arriſte uyt en Knielt.

ARIST. G'lijk een miſdadigen ter doot beſoedelt, voor
Zijn rechter ſtaat, en geeft rechtvaardigheit gehoor,
Schoon dat de vrees wel zeyt gy zult hier niet verwerven
Voor u onthaalingh, als een al te bitter ſterven:
Soo kom ik hier ter plaets mijn ziele zwart van ſmet,
Getuigt dat alle trooſt ter zyden is geſet:
Met die beſchuldeging tree ik mijn Doot vaſt nader;
Ik wacht een vonnis na verdienſte van u vader:
Maer dat mijn oordeel wort geſprooken door u mont
'K ben bloot van wederſtant en ſtraf, ey ſtraf terſtont
Een minnaar die zoo veel miſdaden heeft bedreeven,
Als yemant machtigh is die weder te vergeven.
ORAN. Hoe! wilt ghy ſterven voor dat hatelijke beelt?
Die in haar ydelheit blijft eeuwigh als vereelt?
Die door een minnelonk haar ſchoonheyt laet braveeren?
Wiens liefde nau verdient een minnelijk begeeren?

Ey! wat verandering.

ARIST. Wacht geen verschooning van
Een minnaer die sijn schult niet weeder redden kan,
Die zijn verblinde haat te laat bemerckt nu 't knaegen,
Hem doet een nae-berou van duysent doode dragen:
Mijn overmatigheyt sprong uyt den bant, en sloech
De noote van mijn doot daer selfs de nijt om loech.
d'Aentreklijkheyt daer gy mee straelen in de Sielen
Was voor mijn oogen bleek, haer goude glinsters vielen,
Een hatelijken min dreef als een vyant uyt
(Spijt wil of min) op u dat gruwelijk geluyt:
Maar waar nae wacht gy om mijn vonnis uyt te spreecken?
Beschaf mijn straf nu mijn belijding is gebleeken.

ORAN. Gy sijt geen lyden waart. Want selfs de waarheyt leyt
Dat ik ben als een Baak van ongestadigheyt,
Ia gans mineedich, hoe dat meesterlijke oordeel
Van mijn mismaektheyt geeft u woort noch grooter voordeel,
Wanneer mijn Spiegels in een stom, en klaar vertoon
Bewijsen mijn gebreck. Ik weet, ik ben niet schoon;
Want die my eens bemint, die doet het uyt meedoogen.
Mijn Heer ik vint my in u schelden niet bedroogen.
Ik ken mijn kleyne macht, en onbescheyden aart:
Dies acht ik u geen straf maer eerder dankens waart.
Neen gy hebt niet gedoolt dan dat gy mijn gebreeke
Te sacht gehandelt hebt: gy meucht vry rasser spreeken.

ARIST. O doodelijke smart, dees u veerschooning maakt
Mijn straf veel arger dan mijn misdaet, 'k Ben geraakt
Tot aen mijn ziel. Gy hoort mijn doot niet uyt te stellen;
Mijn saak schreeuwt om zijn loon, ey! wilt mijn vonnis vellen,
Wreek nu rechtvaardich 't leet, en overlast die gy
Door wreev'le wanhoop eer ontsangen hebt van my;
De strengheyt die mijn hert omsingelt sal versoeten,
Als ik door sterven mach mijn wreede sonden boeten,
Om te betoonen dat voor u anminnigheen
De ziele lyden daer de reed'lijkheyt verdween.
U wond're deugden sijn door dese Tong geschonden;
'k Heb u vervloekt, geen eer heeft mijn door plicht verbonden.
Maar wie kan 't tegen staan, wanneer een dulle moet
De geest overheert. Want siende mijn de voet
Gelicht, mijn liefden nijt, en ydel 't soet verlange,
Mijn tegen vryer soo aan minnelijk ontsange
Soo na aan 't Bruylofs Bed van mijn beminde, naar
Soo veel bedenkens van dat grondeloos gevaar
Bedacht ick door een slach mijn bloet en geest te storten
Dat miste 'k soeck dan wilt door wraek mijn dagen korten.

ORAN. Men sondicht veylich daer genadens hoop is. Want
Door mijne slechtheyt wies u onbeleefde brand:

Had

Had ik u min bemint, gy zoud mijn meer beminnen.
't Ontsach van jufferschap zou u verwoede zinnen
Geteugelt hebben, en de reede plaats verschaft,
U eygen oordeel hadt u overmoet bestraft,
Toen ghy met lossen hol van lasteren en schelden
Mijn alte vrye min soo onverdient vergelden:
'k Ben schuldich aan u schult; te groote vryigheyt
Heeft u verblint en van het reeden-spoor geleyt;
Dies ben ik waardich om beneffens u te dragen,
Om een gelijke sond ook diergelijke plagen:
Een al te vrye gunst heeft ons gelijck vervoert;
Doch mijn Natuer wort van een naeberou beroert.
't Welck mijn sal dwingen om te volgen 't soet vertrouwen,
Mijns Vaders die u wens in waarden schijnt te houwen.

ARIST. O Gode! seegent dees beginsels, dat ik mach
Aen haer vernoeging zien ons waarde Bruylofs dach. *Binnen.*

Dorothe.

Diana gy vermeugt door u behendich speelen,
Dat u den Hemel selfs in 't minnen schijnt te streelen.
Vervolch in trouwe hulp, ô werelt-dwinger, geef
Dat haer voornemen door geluk eens booven streef.
De mommery soo schoon na 't leven, 't soet onthaalen
Van Orimant aen ons Diana, sijn de stralen
Die mijn verquikken en voorseggen alles goet.
Goddinne van de rust verdikt u donker, doet
Dat ieders oogen die Diana zien verschijnen
Benevelt werden, sluyt u eeuwige gordijne
Op dat geen toortsen haer beklappen desen nacht.
O nacht! versoet mijn pijn, soo gy haar smert versacht:
Al mijn begeeren hangt aen haar vermaak en lusten,
Om na mijn arbeyt eens gemakkelijk te rusten,
In d'arm van Silvian, so 'k maak dat Lisimant
Besitter werd van haar soo ongemeenen brand.

Sy klopt Silvian uyt.

SIL. Wat wilt gy hier dus laet?
DOR. Medogeloosen herder:
U herde hert versmijt mijn vrintschap langhs hoe verder.
Ach sult gy nimmermeer, u stuersicheit laat, eer
Mijn teere ziel om u ten graave vaart, ey! keer
Ten Heyr-baan van genaa. Maar hoe! ik smeek een steene,
Een straffe Tyger, die mijn geen gehoor wil leenen.
Vaar voort onmenslick dier. 'k Verwacht geen soeter loon,
Ik leef in droef heyt 'k wert mijn lyden al gewoon.
Ik kom hier niet om u, al drukt u hoon mijn onder.
Ik soek na Lisimant.
SIL. 't Is Dorothe, ô wonder!

DOR. Het is haar Lichaam, maar van Ziel benomen, fint
Ghy zoo ter fluyp vertrok. 'k Heb u te veel bemint.
'k Storf op dat oogenblik (by na van leet) in traanen.
SIL. Ghy, Herderin mijn kleet komt my mijn plicht vermaanen
Om niet meer laf gevolch van liefden toe te ftaan.
't Is waar, 't was mijn gebruyk van daar mee om te gaan,
Toen ik noch Herder was, mijn woorden fcheenen vonken,
Schoon 't hert zoo kout als loot noit fengden door u lonken:
Maar tegenwoordich valt hier anders wat te doen
Als fulke praatjes, 't welck mijn arbeit kan vergoen.
De Paarden, Ros-kam, Koets doen my die luft vergeeten.
Ik hael mijn Meefter *Silvian binnen.*
DOR. Ach! Ghy zijt te feer gebeeten
Op mijn, dewijl ghy bercht een heymelijke brand,
Die mijn tot nadeel ftrekt. Maar daar komt Lizimant.
Mijn Heer.

Lizimant, en Silvian uyt.

LIS. Wat 's u verfoek?
DOR. Mijn Speelnoot had'er eeven
Gereet gemaekt, om haar na uwent te begeeven:
Maar het beveelen van Orante hout'er in.
Ik kom dan uyt haar naam van Orimant, 'k bevin
Lifander daar te zijn laat ons hem daatlijk fpreeken.
LIS. Neen, neen ik hou haar woord voor een waarachtich teeken.
DOR Zy heeft aan mijn verfocht dat ik u bidden zou
Met my daer heen te gaan.
LIS. Kom gaan we, om Me-vrou
In nieuwe blijtfchap van vernoegen te doen groejen.

Dorothee klopt.

DOR. Men opent. Daer 's hy felf.

Diana in Manne kleederen. En Orimant uyt.

Diana omhelft Lizimant.

ZIL. Wat zal hier toch uyt broejen?
Dit is voor mijn Hebreus.
DIA. Derf ik verfchijnen by
Die geene zonder forch van wien ik wacht aan my.
Rechtvaarde klachten. Die ontfteeken minnaer, onder
Zijn mede Vryers, een doorluchte werelts-wonder,
En wien ik heb verwoeft zijn minnende befluyt:
Verwaardicht ghy te zien die vrindelijke Bruyd
Voor u verduiftert en de rover voor u oogen?
So ik met reden u betalen moet, 't vermoogen
Ontbreeckt mijn meerder als u vrindfchap wordt geacht.
LIZ. Soeckt geen verfchooning aan die diefe niet verwacht:
Men kan de goede raedt niet kreuken, 't zy haar wetten
Ons gunnen ruimen toom, of korten regel fetten.

Het

Het nootlot nam my mijn Rosinde, 'k ben voldaan,
D'onsterffelijke macht die heeft u toe gestaan
Dat gy besitter van die schoone ziel zult weesen.
DIA. Ten minste dit geval geeft u een dienaar, deze
Ben ik: die u betoont een ongeveynsden aart,
Die eer wil sterven als u gunst verliezen, waart
U voordeel, 'k waagden graag mijn goet, geluk, en leven.
DOR. 'T nieusgierigh hert mijn Heer (verschoon my) wort gedreven
Om t'onderzoeken of 't gerucht oock ydel zy,
Dat van Diana loopt. Rust by u de waardy
Van hare heerlijkheyt? men mompelt dat u komen
En vloet van haar rijkdom op haar ongeval doet stromen.
DIA. En twijfelt geensins aan haar op-komst: 'K vley haar niet
Met yd'le woorden, want zoo haast men komen ziet
Het kabinet daar mijn papieren in beruste,
Zo zal zy daatlijk zien, van verr' en vreemde kuste,
De bron van haar geluk ontspringen, zoo ik maar
De wisselbrieven mach vertrouwen, doch 't gevaar
Dat daar uyt volgen kan wil ik gewillig dragen.
'T geluk zoo vreemt als groot begunstich hare dagen.
DOR. Kom laat ons offer doen voor uwe voorspoet: want
Elk voelt door haar geluk een toegenegen brant;
Haar waardigheyt die is zoo groot dat alle zielen
Des werelt, in 't gemoet voor hare deugden knielen.
'T gerucht van haar gerucht behaagt haar vyant, ja
De Gooden zelver slaan haar zuyvren wandel ga.
SIL. Secht dat voor uws gelijk ik voel hoe zy mijn questen,
Ik kommer kaal of, want hier 's niet voor mijn ten besten
Nu dat Diana zoo verheven wort, maar 'k moet
Geduldig zijn, gelijk dien Hopman die soo goet
Al zijn matroozen deed een lijtsaam hert onfangen,
Wanneer hy boven, en zy onder souden hangen:
Doch mijn ontmoeting is zo quaat niet. Sacht, swijgh stil,
Wat of die batsen gast voor nieuws ons seggen wil?

Den rechten Lizander uyt, wiens Reys-Koffer van twee Dienaars na gedragen wordt.

LISA. Waar hout sich Orimant?
SIL. Daar is hy.
ORIMA. Wat wil deze?
LISA. De gunst der Engelen die mijn wege veylig wezen,
Om heerlijk voort te treen aan d'opgang van mijn rust,
Behoort mijn dankbaar hert. O ongemeene lust!
O waarde Vader van mijn hert en ziels vernoegen,
Zie eens wie dat ik ben, en wie sich komt vervoegen

Byu, Lysander is 't?

ORIM. Vytsinnigen gy mist.

LYSA. Hoe heeft de tijt mijn beelt alreede uytgewist
Kent gy Lysander nu niet langer? die gy roemden
Gelukkig inde min: die gy u swager noemden
Sint ik den Haeg verliet heeft Febus tienmael' 't jaar
In beurten omgedeelt. In allerley gevaar
Vloog mijn gedacht na hier, gy speelde in mijn oogen
Gy woonde in mijn ziel, maer 'k vint mijn wel bedrogen:
Na zoo veel swaarigheit ben ik van u vervreemt
Gy doot mijn leven zoo gy mijn Rosinde neemt.

DOR. O schielijk ongeluck!

DIA. Onendelijke smarte!

ORIM. Den Hemel zy u Arts en neem het leet ter herten,
Dat gy door dolheyt voelt, mijn zoon wat dwaling lijt
Dien overdwaalsen man? maar heeft de lange tijt
Van elles jaren u verdubbelt? soo 'k bevinde.
'K wil een Lysander, want ik heb maar een Rosinde.

DIA, Ghy die u met mijn naam behelpt, om 't heiligh loon
Te rooven, dat mijn is beschooren van de Goon;
Wat stijft u stoutheyt om dit schelmstuk uyt te voeren?
Wat reden doet u tong die laster leugen roeren?
Pay kind'ren met die mom geen mannen van verstant,
En laat een vrye loop aan mijn verbonde brant.

LISA. O Hemel! die het al door sien kunt, sult gy lyen,
Ten spijt van waarheyt, ach! die snoo bedriegeryen?
Gy sijt almachtig: sla den valschen dan, en tref
Sijn opser, dat dien slach het rein gemoed verhef.
Ey! doet de sluyer van mijn blinde vrinden oogen,
Op dat zy sien hoe sy verraan sijn en bedroogen.

Lysander krijgt eenige Brieven.

Wat wil men klaarder blijk daar zijn mijn Brieven, lees,
Door sie den naam die my komt van den Portugees:
De roem van mijn geslacht, gy sult versekert werden
Dat ik Lysander ben die in zijn min volharden:
En die rechtvaardig eyst Rosinde tot sijn bruit.

ORIM. O Goon! wat sie ik hier?

LIZIM. Den hoonder sla geluit,
'K sal hem voor d'ooge van de werelt schuldig maken.
Sie sijn ontroerde ziel verst sijn beschaemde kaken,
En stelt al bevend' sijn bedriegery ten toon.

ORIMA. Hoe gy en antwoort niet?

DIAAN. Helaas! de straffe Goon (*Schreyende.*)
Sien met een doodelijk gesicht al mijn ellende.
Haar plagen drupten eerst, maar nu doen zy mijn zende

Een harde reegen van onlukken, 'k ben onbloot
Van tegenſtant en wacht een uytſpraak van mijn doot.

Aen Lizimant.

Maer gy die oorſaak zijt van alle mijn miſdaden
Straft mijn onſaligh woen. 'K heb op u hals geladen
Verſcheyde plagen. 'K brak de toegang van u luſt,
Mijn liſtigheit verkreeg u liefde, 'K heb u ruſt
Gerooft, door dien mijn ruſt daer door moſt zijn gebooren
'K wou ſchaeken 't geen mijn was geſtole, maer verlooren
Was mijn bedroch, ik vont, of vint geen lichtenis:
Door dien den Hemel mijn vertrooſting tegen is;
Span met de Goôn dan aen en weigert mijn geen ſterve,
Verſchoon ſulkx van mijn hant, 'k ſal graech het leven derven.

Aen Roſinde.

En u die 'k heb verleit door mommery, wel aen
Voecht uwe gramſchap by het ſijne; 'K ſal u ſtaen
Ten offer, wijl u wraak de moort-klank zal doen zingen
Dat ik u heb berooft, het waertſte aller dingen.

ORIM. Men vat hem.
LIZ. 't Is Diaan.

Ariſte ſijn afſcheyt nemende van Orante komt met Filemon en Orante uyt.

ARIST. Wat's ginder voor gerucht?
FIL. Men ga het voort beſien.
DIA. Beveelt mijn ſtraf, de vrucht
Van mijn verdienſt, of dult dat deſe hand my doode;
Vergun mijn doch dit ſtael: Zoo is 'er niet van noode.
Een ſteek verſmoort mijn brand en recht u vreede aen,
Een ſteek ſal mijn terſtont veel ſlagen doen ontgaen,
Door dien ik eereloos geen Son en kan verdragen.
Hoe wreede! wacht gy noch?
LIZ. O onluk van mijn dagen!
SIL. Hoe! 't is Diana: ach! ik ſal haer hulp gaan bien.
Geweldenaars hou op en wilt vry voor u ſien
Door heevigheit u hand a an deſe maagt te ſteeken,
Wie geeſt u zoo veel macht?

Damon met de Wacht-meeſter en twee Helbaardiers uit.

DAM. Helaes! wilt op hem wreeken
Het bitter lijden, en een oude vaders ſmart,
Men ſpoey ons voort. Wat's dit? o Goden! 'k zie mijn hert,

Mijn Dochter, d'een'ge zaak van myn bedroefde traanen.
Wat vreemde raserny beswalkt nu myn Diane?
Moet ik haar dus gekleet ontmoeten? Foey de schant,
Verst d'oude haare; ô vervloekte minne-brant!

Hy spreekt haar aan.

Onlukkige vint g' in dit kleet nu meer vernoegen
Dan 't geen den Hemel u geliefden toe te voegen?
ORI. 'K en weet haar meening niet, maar door haar eygen mont
Zyn wy verwittight van een diefstal, zoo terstont,
Die mijn zou raaken en op zulke valsche kleere
Groeyt misvertrouwen, 'k wil 't verborgen beter leeren.
Mijn Heer vat gy haar aan, op dat de waarheyt mach
Voor d'ooge van 't gerecht, gebrocht zyn aan den dagh.
DAM. Neen, neen maar slaat u hant veel eer aan dien verraader,
Wiens yd'le woorden haar nam van haar Voester-Vaader:
Hy is de oorzaak van dit onheyl, en behoort
Het wettigh huwlijk te voltrekken na zyn woort,
Want haar getrouwigheit verdient dat loon te stryken,
En haar geslacht en hoeft het zyne niet te wijken.
Men eert mijn t' onrecht als haar vader, 'k ben het niet:
'K heb van haar kintſ-heit af haar groot gemaakt, en liet
Tot noch als onbekent haar schoone deuchden schijne,
Tot dat gelegentheit haar onluk deed verdwijnen.
Maar luyster hoe zy mijn ter hant quam, 'k ben gewis
Dat die betigting dan wel haast ten enden is.
LIZ. O Goon! wat soete hoop vleyt mijn genegenthede?
Ey! hout ons niet meer op, vervolgh u eerste reden.
DAM. Een vreemde Iuffrou (doch van een vermaart geslacht)
Kreegh dese Dochter, en een Zoon van eender dracht;
't Voorneeme om de Zoon met rijkdom te vergroote
Verbondt haar, om terstont haar Dochter te verstooten:
Zy gaf haar aan myn vrou, en onder myn gebiet,
Myn sorgh was haar bescherm. Na weynigh maanden liet
Die Iuffrou door mijn mont Dianaes sterven melden,
Men gaf mijn strakx geloof, ik klaach den 't bos, en velden;
De moeder veynsden zoo behendigh, dat elkx hert
Tot tranen, op die tijt, om haar geprikkelt wert;
Toen was de Zoon alleen, men roemden van zijn schatten,
Men prees zijn fiere jeugt, zijn breyn kon 't al bevatten,
Zijn eed'len aart gaf blijk van een doorluchten geest;
Die braaven naam is doen van sulk een kracht geweest,
Dat Orimant terstont zijn Dochter (die in jaaren
Hem even naarde) socht aan zoo een Man te paaren.
't Verbont ging vast: Men swoer volstandigheit, wanneer
Die jonge lieve door getal van jaaren, meer

Gevoelden minne-vlam, Lizander zou dan vinden,
Als Bruydegom, zyn ruſt in d'armen van Roſinde.
Haar moeder naderhant trok uyt den Haach, en liet
Haar Dochter voor mijn loon en vorders anders niet.
Maar zint dat zy vertrok, heeft Febus vijftien-malen
Het bos zyn dorre kruyn zien nieuwe groenten halen.
Doch 'k hoorden ſeedert noyt van haar geen tyding. Door
Dit achter blyven ſtaa 'k Diaan als Vader voor.
SIL. Ik ſchatten 't flus al winſt: maar 't loopt weer door malkandre
Hier s' nichel op 't requeſt voor mijn, of 't moſt verandren.
ORIM. O ydele ſchalkheit! u behendich dichtſel doet
Mijn ſulckx niet loven, neen. Van hier gy ouden bloet,
Diana leeft niet meer, op die belofte deeden,
Wy tot dit huwelijk van overlang die eeden.
SIL. Dit 's weer een Zonne-ſchijn, nu is zy ſeeker mijn.
Maer wat wil deſen nu? Laat hooren. Wat ſal 't zijn?
LISA. Vertoef: mijn Suſter leeft. Dat heeft my weder koomen
Noch meer verhaeſt, de dood had naulijkx plaats genoomen
In het vermaſte hert van Moeder, of zy nam
My by mijn hand: en ſprak: Lizander die de Stam
Van onſen wortel zijt, u Telch verſelt een ander.
Ghy quaamt een ſelven uur ter werelt, met malkander;
U Suſter die ghy noyt en kenden, heeft haar deel
Aan 't Erfgoer, doch mijn gunſt, tot uwaarts, gaf 't u heel,
't Voornemen, om u luk te rijſen doen, bereyden
Haer onheyl waar door zy een moeylijk leven beyden
'k Heb haar opvoeden doen van Damon even aan
De voet van 's Grave-ſand. U Suſter heet Diaan,
Dit is een levent beelt om kennis uyt te ſpelden,
Het bloet als ghy haar ziet dat ſal 't u daatlijk melden;
En twijffelt ghy noch, s' heeft een teeken op haar borſt,
Twee op haar rechten arm; mijn Ziel vint zich bemorſt
Van booſheit, 'k heb berou, vertrekt na Schravenhaage,
Op dat de Dood mijn Ziel mach by de Gooden draagen.

Damon toont de teekens van Diana.

DAM. O gunſtich toeval! Laas wie twijffelt? Ey tree aan;
Ziet hier de teekens voor u aller oogen ſtaan,
En liech ik, ſtraft dan vry den lieger overvloedich.
LISA. Diana. Suſter. Ach! wat is den Hemel goedich!
O toegenegen dach!
DOR. O ſoete Ziele vreucht.
SIL. Voor mijn zoo vuyl als roet, o bitter ongenucht.
LIS. Ik twijffel of ik waak door zoo een Ziels vervoeren
DIA. Gelukkich Minnaar zal de Gode ſorch nu roeren

U ziel, dewijl ghy siet hoe veel de min vermach
Heeft nu de Suster van Lysander soeter lach,
Meer minne-prikkels, als een slechte Herderinne
Onsteek sy nu u hert?

LIS. O Roofster van mijn zinnen?
Schoon oorsaak die mijn brand deet groeyen, ach de smert
Die ik door u genoot geraakten my aan 't hert,
'k Leef om in boejens van u lust mijn lust te toomen.

ORA. Goon wat verandering!

FIL. Ik ben als opgenoomen.

Diana aan Orante.

DIA. Mevrouwe dat die God die ons bestiert, mijn fout
In u gemoet verschoon. Ik heb mijn zelfs verstout
Te roove Lisimant uyt uwe minne wetten,
'k Ontsach u gramschap niet 't scheen of den Hemel setten
Dit voordeel, voor al 't leet dat ik heb uytgestaan.

ORA. 'k Vergeet al 't ongeval, ik neem Ariste aan
Hy sal nu 't overschot van mijn verlange blussen.

ARIST. Den Hemel komt my met zijn hoogste glory kussen,
'k Ruyl voor u gunst geen goet, geen rijk voor dat besit.

Lysander aan Orimant.

LYSA. Vergun in dese vreugt mijn doel en eenich wit.
De Gooden deên mijn staat zoo groeyen in het oosten
Door dappere winning dat ick mijn wel zal vertroosten,
Te gunnen dat Diaan eenpaarich deelt met mijn,
Ik zal gelukkich, zy niet min te vreeden zijn.

ORIM. Dewijl mijn misverstant schijnt klaarder als den morge
Zoo komt mijn Zwager en omhelst, mijn bant, u zorge.
En gy die 'k heb misdaan met zoo veel onbescheit,
Het is mijn leet: ik duyk voor uwe moedigheit.
Gaet in. Gy Damon wilt de vreucht deelachtich wesen:
Door u is dit geluk in vollen stant geresen.

LYSA. Mevrou dat nu mijn hant u ving're raaken. Laat
Ik na veel moeiten eens opstygen tot de staat
Daer mijn gemoet na doelt: 't geen ik noit heb genooten.

ROS. Mijn Heer het geen de Goon, en Vader eer besslooten
Verbint my. En u min zoo lang gewenst, voldoet
Een heylig 'toesicht die ik droech in mijn gemoet.

DOR. Ghy die de vroolikheit siet van den Hemel daalen
Zult ghy mijn droefheyt met geen selven gunst bestraalen?
Ach! trekt u hert na zoo een soet vereenen niet
Zoo blijf ik nu alleen dan midden in verdriet.

DIA. Nu Silvian neem aan u lieve Herderinne
Wy bidden al voor haer.
SIL. O alte bitter minne.
Doch 't is te lang be:aan mijn hoop is ydel. Ach!
Ten minste gun my dat ik van u handen mach
Die gaaf ontfangen. Voor de min die 'k u deed blijcken;
Zoo zal mijn oude min door u beleeftheit wijken.
DOR. O endeloos geluk! laat ons dees dagh voortaan
Voor heyligh vieren, want ons voorſpoet vangt nu aan.
WACHT. Vaar wel en wees vernoegt.
FIL. Godts vree zy u deelachtigh.
ORIM. Dat ſijnen goetheit u na uwe wens bekrachtigh.
FIL. Tot morgen heer.
ORIM. Tree in en zie begin van vree
Die haar lievry vertoont in dees behouden ree.

UYT.

I. N.

't AMSTERDAM,

Gedruckt by *Baltus de Wild'*, woonende op de Angeliers Graft, naeſt het Wapen van Vrieſlandt. Anno 1649.